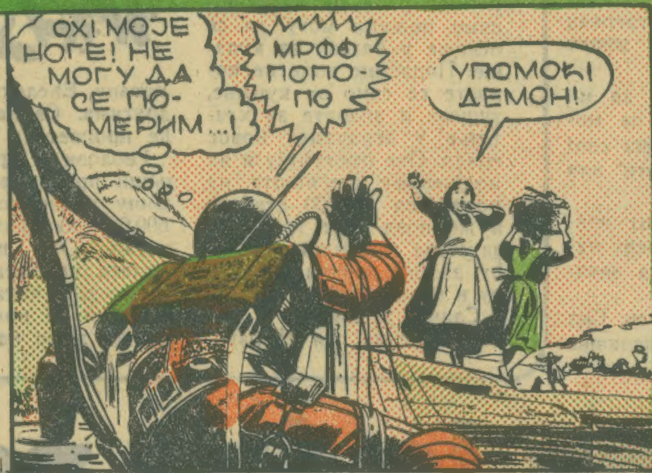
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Година XXIII — Број 511
Субота, 14. октобар 1961.

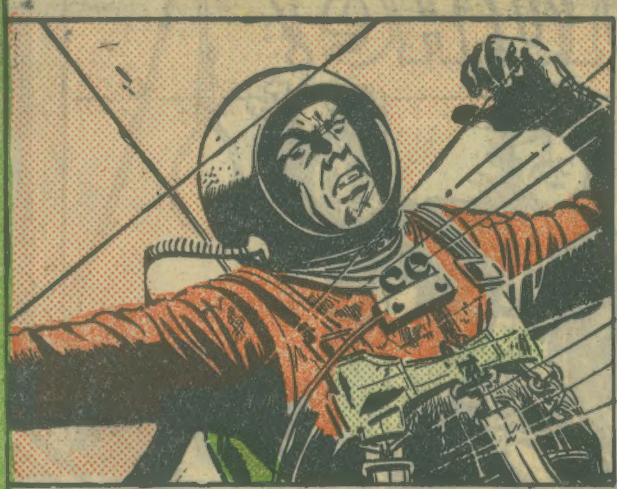
ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

У ОВОМ БРОЈУ: Триста метара под земљом, Чудне очи Куда Букса, Људи који говоре машинама, Пругаста историја, Поново цветни врт, Скипи, Живот Жака Офенбаха

КРОЗ ВЕКОВЕ

КАЗНА ЗА НЕПЛАЋЕН ПОРЕЗ

Сваког оног ко би био у заостатку с плаћањем порезе и дажбина, у Бенгалу су у периоду између 1704. и 1725. године кажњавали на тај начин што су му облачили веома широке панталоне и у ногавице стављали неколико живих мачака. Те панталоне осуђеник је морао да носи све док не би платио дуг.

НОСИТЕ СОВЕ У АТИНУ

„Носите сове у Атину" — гласи једна изрека која потиче из старог века и која означава бескористан посао а задржала се до данас у многим европским земљама.

У старој Грчкој готово сваки град имао је метални новац и мењачи новца правили су добре послове. Атински

новац имао је на себи лик сове, свете птице богиње Атине. Због тога је у обичном говору атински метални новац скраћено називан „сова". Пошто се мењачима новца није исплаћивало да овај новац доносе у његово „родно место" и тамо с њим тргују, стари Грци су за некорисне послове који су унапред били осуђени на неуспех говорили да је то исто што и „носите сове у Атину".

ВРЕМЕНА СЕ МЕЊАЈУ

Робеспјер, који је за време Француске револуције осудио на гиљотину хиљаде људи, у својој младости, на

почетку своје правничке каријере, дао је оставку на положај судије јер није могао да поднесе мисао да једног човека мора да осуди на смрт.

Звецкање и мирис

У улици храмова у Киоту живела су пре много времена два суседа: један је био трговац и посао му није ишао добро, други, сопственик рибље гостионице, био је веома шкрт. Говорило се да би ољуштио и камен белутак кад би од тога имао користи. Међутим, његова гостионица је била увек пуна гостију јер нико није знао да тако укусно спреми рибу, нарочито јегуљу, као он. Од јутра до мрака риба се пржила у мирисном уљу, а неке врсте је пекао на ражњу од бамбусове трске.

Сиромашни сусед је смислио да се послужи лукавством: у подне кад се спремао да поједе своју порцију пиринча, дошао је са чинијом у руци суседу као да мало поприча. Јео је тада свој посни пиринач и удисао пријатан мирис пржене рибе, па му се чинило као да њу гута и зато му је ручак више пријао. Толико се навикао да у подне сврати на мирис рибе да без тога више није могао. Долазио је сваког дана.

Гостионичар му није ништа говорио, али се спремао на освету. Цицију је болело што сусед бесплатно користи мирис рибе.

Прођу тако три године и једног дана гостионичар освану код трговца са рачуном у руци.

— Мислим да је време да ми платиш што се храниш три године у мојој радњи — рече му он.

— Комшија, опрости, али колико знам никад нисам ништа поручио у твојој гостионици — побуни се трговац — само сам удисао мирис рибе.

— То баш и хоћу да ми платиш. Ја знам да не можеш без тога да једеш свој посни пиринач. Плати или ћу те тужити!

Трговац узе прегршт новчића, сручи их на дрвену чинију и поче њима да звецка.

— Ето, суседе, чуо си. Сад сам те исплатио. Звецкање за мирис!

ПОНОВО ЦВЕТНИ ВРТ...

Први сигурни трагови мора под песком Сахаре откривени су случајно. То се десило 1956. године, за време трагања француских геолога за лежиштима нафте. Приликом отварања бушотине у подручју Хаси Месуд, седамдесет миља јужно од алжирске средоземне обале, на дубини од 1.100 метара шикнула је вода. Она је најпре употребљена за хлађење бушаћих гарнитура, а њих је само на овом месту било 48 и то дубоко под земљом у потрази за нафтом.

Сада се код Хаси Месуда протеже цветна оаза, на месту које је доскора било безводно и неплодно. Ту се уздиже модеран град чији становници, њих седам хиљада, после напорног рада на нафтоносним пољима могу да се освеже у базену за купање. Подземне воде не користе се само за купање, тушеве и апарате за хлађење у зградама новог града. Оне омогућују и наводњавање земљишта на коме има 100.000 стабала и жбунова који треба да зауставе ход песка. Између зидова зграда већ ничу и први вртићи.

Слична је слика и у другим местима, Ал Цефану,

Ургану, Еђелеху и многим другима. Свуда се сусреће процветала пустиња.

Геолози и други стручњаци проценили су површину подземног мора на 600.000 квадратних километара. Оно почиње код Атласа на западу, протеже се дуж читаве Сахаре, а затим се преко Либије пружа даље на исток. Вода овог подземног мора се налази углавном у џиновским кратерима који су понегде дубоки километар и више.

Настајање подземног гигантског мора засада је још обавијено велом тајне. Геолози и научници разбијају главу решавајући загонетку одакле се ово море снабдева водом. Прва претпоставка да оно добија воду са Атласа је одбачена. Он може годишње да да свега осам милијарди кубних метара воде, што је само један незнатан део воде која се налази у овом безименом мору. Иако се још не зна порекло воде овог мора, никли су многобројни планови у Сахари, баш на бази откривеног подземног мора. Тако, на пример, код места Ал Целфана снага подземних вода је таква да млазеви који избијају на површину могу да покрећу турбину електричне централе. Централа изграђена на млазевима подземног мора биће у исто време и прва централа такве врсте на свету.

Захваљујући откривеним подземним водама код Кваргласа урме су почеле да дају веома добре плодове.

То је, тврде научници, само почетак. Откривена вода ствара неискоришћене могућности за измену лика Сахаре. Није далеко време, сматрају они, када ће Сахара повратити свој стари лик — огромне плодне житнице Африке.

Скипи је био радознао

Одједном је тога априлског дана почео да пада град и Мекс Олсон је појахао брже да потражи заклон. Како се налазио у близини једног усамљеног брега похитао је у том правцу да би се склонио у једном доста пространом удубљењу. Док је чекао да прође невреме до ушију му је допрло неко танко цвилење. Почео је да се осврће и иза једне стене спазио је младунче антилопе упола смрзнуто и веома слабо. Мекс га је ставио под капут да би га згрејао и чим се време мало стишало откасао кући.

Његове девојчице су се одушевиле поклоном и одмах младунчету наденуле име Скипи. Забринуте што је мало биће сигурно веома гладно, оне су се устумарале да га нахране — али како? Крава је некуд одлутала, коза је била негде на паши, а у кући ни капи млека!

Међутим ту је била стара кучка Сали која је имала мале, и деца су међ њих утрпала и Скипи. А он, пошто се добро нахранио и угрејао — заспао је. Тако је стара Сали била први његов хранитељ. Када се вратила коза, деца су упорно ћушкала малу антилопу да је она даље храни. И Нани је пристала — да поред ње остане Скипи и штенад са којом се он играо.

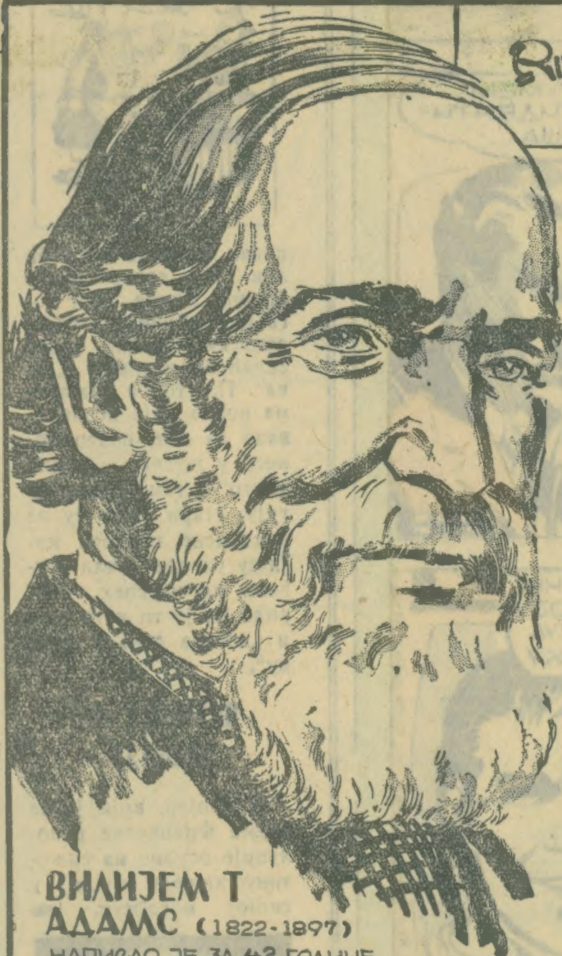
Идућег лета када је Скипи порастао почео је већ да лута по околини. Некада га није било по читаве недеље, али се ипак увек враћао

Једног пролећа ишао је читаву недељу поред Мекса док је овај сејао. Скакао поред трактора као да се чудио шта то он ради. А када би се уморио легао би и пратио га погледом. Као и све антилопе у свету и Скипи је био радознао: хтео је све да зна, баш као и неки радознали људи.

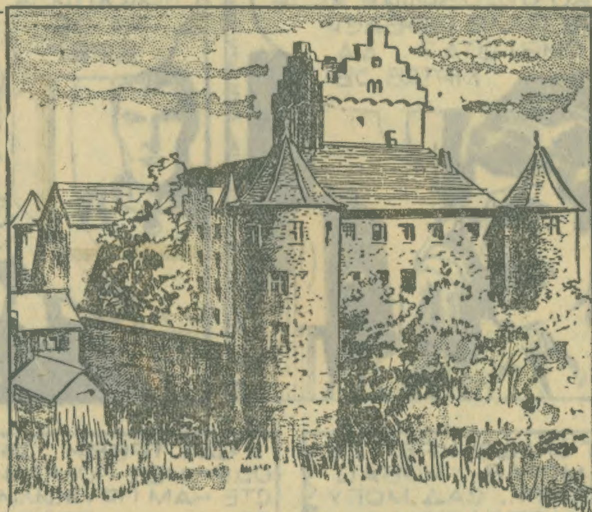
Пролазио је кроз собе њушкајући намештај, али га нису сувише често пуштали у кућу да се не би од нечега уплашио и искочио кроз прозор.

Антилопе опадају међу најбрже сисаре у Северној Америци. Оне могу да јуре по 80 до 90 километара на сат али само на кратко. Стари Мексов Форд могао је да развије брзину по равном путу, око 50 километара на сат, а Скипи, за кога је то било исувише споро, трчао је у круговима око кола.

Ripley's Веровали или не!

ВИЛИЈЕМ Т АДАМС (1822-1897)
НАПИСАО ЈЕ ЗА 42 ГОДИНЕ 126 КЊИГА И ПРЕКО 1.000 ПРИЧА — А НИШТА ОД СВЕГА ТОГА НИЈЕ ПОТПИСАО СВОЈИМ ПРАВИМ ИМЕНОМ
ЊЕГОВ НАЈЧЕШЋЕ УПОТРЕБЉАВАНИ ПСЕУДОНИМ БИО ЈЕ ОЛИВЕР ОПТИК

ЗАМАК МЕРСБУРГ
НАЈСТАРИЈИ ЗАМАК У НЕМАЧКОЈ У КОМЕ СЕ ЈОШ СТАНУЈЕ САГРАЂЕН ЈЕ ПРЕ 1.300 ГОДИНА

КАМЕНИ ПОРТРЕТ РОАЛДА АМУНДСЕНА
ПОЛАРНОГ ИСТРАЖИВАЧА ВАЈАРСКО ДЕЛО ПРИРОДЕ КРАЈ БРЕНЕСУНДА (НОРВЕШКА) НАСТАО ЈЕ ПРЕ МНОГО ХИЉАДА ГОДИНА

ИГРА НА ВЕШАЛИМА
ДОНАЛДУ МАК КЕЈУ, ОСУЂЕНОМ НА СМРТ ВЕШАЊЕМ У ДОРНОХУ (ШКОТСКА) ПОСЛЕДЊА ЖЕЉА ЈЕ БИЛА ДА МУ ДОВЕДУ ГАЈДАША
КАКО БИ ПРЕД СМРТ МОГАО ДА ОДИГРА ШКОТСКУ НАРОДНУ ИГРУ
МАК КЕЈ ЈЕ ИЗЈАВИО ДА НИКАД У ЖИВОТУ НИЈЕ ИГРАО И ДА НЕ МОЖЕ ДА ПОДНЕСЕ МИСАО ДА УМРЕ А ДА НИЈЕДНОМ НЕ ЗАИГРА.
(26 МАЈ 1738)

ИЗ ПРИРОДНЕ КОШНИЦЕ
КОЈУ СУ ПЧЕЛЕ НАЧИНИЛЕ ИСПОД СТРЕХЕ ЏОРЏ СИН ИЗ АЛЕКСАНДРИЈЕ (САД) ДОБИО ЈЕ ЈЕДНЕ ГОДИНЕ 90 КИЛОГРАМА МЕДА

СКЕЛЕТ ЈЕДНОГ КОЊА
ЧИЈИ ЈЕ ЈАХАЧ ЗА ВРЕМЕ СНЕЖНЕ БУРЕ ПАО НИЗ ЈЕДНУ ЛИТИЦУ, БИО ЈЕ НАЂЕН ПОСЛЕ ДВЕ ГОДИНЕ ИЗНАД ДОЛИНЕ КРИСТАЛНЕ РЕКЕ У КОЛОРАДУ — ЈОШ ВЕЗАН ЗА ДРВО!

ЧИСТУНАЦ

Ракун, врста малог северноамеричког медведа који се храни корењем, рибама и шкољкама велик је чистунац. Пре но што ће свој ручак

појести он га добро опере у реци. Због тога овај мали медвед у многим језицима има име које у преводу на наш језик значи „медвед-перач".

РЕКЛАМА

Сопственик једног погребног предузећа у Шкотској ставио је у излог своје радње следећу објаву:

„То је чињеница, мада не-

вероватна. Нов међупланетарни рекорд! Пребацујем са Земље на небо за свега 40 фунти стерлинга!"

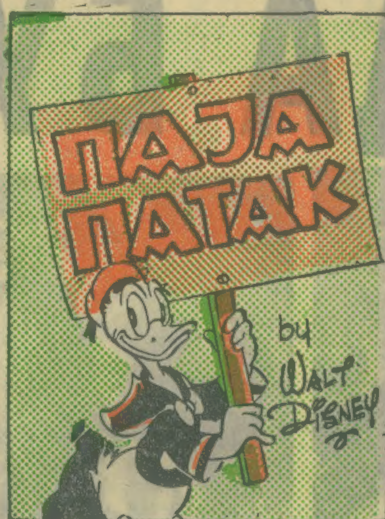
Марсовци и посланик

Један енглески посланик уложио је недавно протест парламенту због једног цртаног филма о марсовцима, који се приказивао у Лондону. Њега је разбеснела чињеница што је у филму марсовски подо-

фицир „приказан мање промућурнијим од обичних редова".

На послаников протест био је објављен званичан одговор владе у коме стоји да марсовски послови „ни са које тачке гледишта не задиру у престиж британске армије."

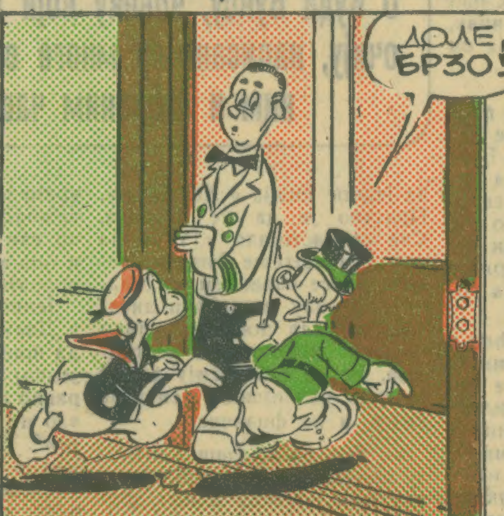

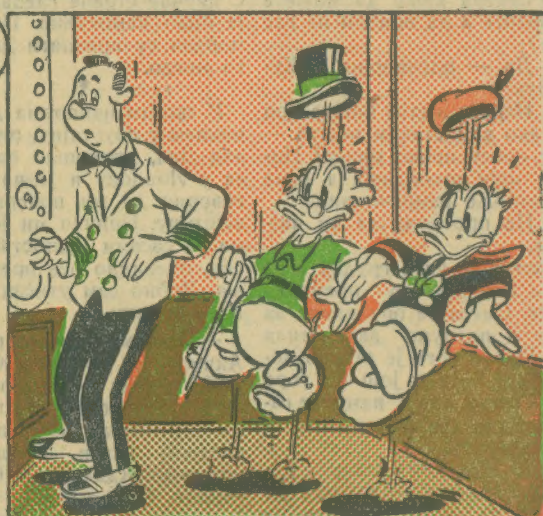

МОЖЕТЕ ПОВЕРОВАТИ, али је боље проверити

Једна врста пчела у бразилској држави Гојас нема жаоке и даје кисео мед.

Гуске и патке су у суштини поларне птице. Оне могу да поднесу температуре до минус 110 Целзијусових степени, а бели медвед само до минус 80.

Килограм гвожђа претворен у рђу тежи 3 килограма.

Јапански шах најсложенија је игра на свету. Даска је подељена на 81 поље (9 пута 9) и сваки играч има по 20 фигура чија се важност мења према њиховом положају на дасци.

У Источној Немачкој ударио је гром у један већи чамац који је пловио по језеру. Од путника је страдао само један и то због једне златне крунице на зубу.

Ако би осам особа ишле једна за другом у такозваном гушчјем поретку мењајући сваки дан своје место у реду, њихов би се првобитни редослед поновио тек после 110 година.

СЛИКАР
НА ПИСАЋОЈ МАШИНИ

Тешко је чак и једно дуже писмо откуцати на писаћој машини а да оно буде без иједне грешке. Шта мислите, колико је стрпљења онда требало да има Јозеф Абел из Унтерлидербаха у Немачкој, да би словима са писаће машине „нацртао" слику човека који држи зебру. Абел је као узор имао фотографију коју је директно, без икаквог скицирања, пресликао без оловке и боје, искуцавајући на машини за писање само мало слово „м" из латинице. Тамнија места добијао је на тај начин што је слово „м" откуцавао неколико пута једно преко другог. Један једини пут Абел је одустао од слова „м": код сликањ носа употребио је неколико тачака и цртица.

ПОСЛОВИЦЕ

Амфора дуго чува мирис првог вина (латинска).

Слеп човек не види али он ипак плаче (банту).

Прва палачинка је увек неуспела (руска).

Не бацај камен у извор из кога си се напио (јерменска).

Не броје се морски таласи (грчка).

Жалим човека свладаног доколицом (француска).

РАДИ ЗАШТИТЕ КУПАЧА

Швајцарске власти су недавно донеле одлуку да на Циришком језеру забране скијање и пристајање моторних чамаца који доводе ове „скијаче". Такође је забрањено моторним чамцима да возе већом брзином од 20 километара на сат. Ограничења су заведена ради смањења буке и заштите купача.

ЧУДНЕ ОЧИ КУДА БУКСА

То је било петог августа око 9 часова ујутру. Ту се налазио усред гомиле света и Букс опкољен фоторепортерима, који су дошли да би проверили истинитост приче о човеку са „рендгенским очима“.

Везаних очију Букс је устао, без оклевања и пипкања пришао једном отвореном аутомобилу и сео за волан. Возећи прошао је поред полицијског комесаријата и кренуо ка 57. авенији, а двоја кола стално су га пратила.

После ове шетње Букс је нормално заокренуо кола, пошао натраг у правцу Пете авеније и срећно стигао на полазно место. Тада је мирно изишао из аутомобила и поново сео на клупу да би га ослободили завоја.

Болничарка је ушла у лекареву собу и представила човека сјајно-тамне пути и црне косе, у обичном тегет оделу, са сакоом на два реда:

— Господин Куда Букс.

— Сестра каже да можете да читате а да притом не гледате?

— Да — одговорио је Куда Букс.

— Нећете имати ништа против ако вам ставим нешто — неку смесу преко очију? Нимало није шкодљива а тиме се најбоље замрачи вид.

— Не противим се ни најмање.

Доктор је узео грудву неке смесе и њоме му премазао капке. Смеса се прилепила за кожу и потпуно запечатила очи. Преко тога је ставио дебео слој вате и још од горе три четири слоја памучне газе, а онда све обавио широким завојем.

— А сада, пријатељу — рекао је доктор — можете се возити на свом бициклу по целом граду. Али, да сам на вашем месту ја бих се плашио градског саобраћаја.

— Веома сам захвалан на савету, докторе, — одговорио је Куда Букс. Устао је, поклонио се лекару, затим сестри, а онда се окренуо, пошао право према вратима и без грешке ухватио кваку.

— Не брините за градски саобраћај. Савршено видим! — додао је излазећи.

Брзо је прошао кроз узани болнички ходник, сишао низ степенице и кроз главна врата изашао на топло јутарње сунце. У дворишту се налазио његов бицикл са два велика плаката, напред и позади, на којима је писало: „Куда Букс, човек који види без очију. Појавиће се вечерас у 7,30 на хиподрому“.

Поред бицикла већ су стајали један репортер локалног листа, један дебели позоришни менаџер и три дечака, један болесник у колицима, а одгоре са балкона и прозора многи су радознало посматрали. Куда Букс је поздравио све присутне, испричао репортеру како су му очи „пломбиране“ а затим се попео на бицикл и упловио у градски саобраћај. Ускоро је читава армија деце трчала плочницима поред њега.

Ово што се дешавало у Манчестру, догађало се и у многим другим градовима које је он посетио. Свуда је изазивао праву сензацију. Али, сви ови успеси нису били ни близу значајни колико мишљење лекара: професора Едварда Ендрејда, физичара на лондонском универзитету, др И. Г. Филипса, управника краљевске болнице у Бетлхему и др С. Ј. Маршала, хирурга једне од најбољих болница, који су испитали Куда Букса најдетаљније. Стављали су му на очи разне смесе, прекривали их ватом и газом, заклањали лимом, па су му чак лепили очне капке колоидом.

Пред њима је Куда Букс приказао и „вештину“ да заустави откуцаје свога срца. За лекаре је ово значило само да Букс изванредно контролише рад својих мишића, али на који начин види без очију — било је питање које их је више него збуњивало. С научне стране гледано, ово је било немогућно. Па ипак, морали су признати да је он то могао.

*

У својим напорима да проникнем у ову тајну, пише Роалд Дал, пронашао сам Букса у Лондону и једва га наговорио да ми повери своју вештину. Причао ми је о томе на сасвим једноставан начин, очевидно без претеривања. Добио сам утисак да говори истину.

— Ја сам Индијац, рођен у Акнуру у држави Кашмир, 1905. године — почео је он. — Моја породица је прилично образована иако припада средњој класи. Отац ми је инжењер. Када ми је било 13 година, 1918, у нашу школу је дошао један мађионичар и за нас ђаке приредио представу. Име му је било, сећам се, професор Мур — сви мађионичари у Индији називају себе „професор“ — и његови трикови су били интересантни. Мени се чинило да је то права мађија. Само сам о томе мислио. После два дана побегао сам од куће, решен да пронађем професора и пођем са њим. Понео сам сву своју уштеђевину од 14 рупија.

Установио сам да је професор Мур отишао у Лахору, и кренуо сам за њим. Пронашао сам га како изводи своју вештину на једној слабо посећеној представи. Испричао сам му колико му се дивим и понудио се да му помажем. Радо је то прихватио.

Научио ме је да везујем карике и сав посао ми је био да стојим испред шатре у смешном оделу и позивам свет да уђе унутра и гледа представу.

Неколико недеља ово је за мене било право уживање, привлачније него да идем у школу. А после сам постао страшно несрећан — схватио сам да ту нема никакве мађије и да су то све обични трикови његових руку. Отада он више није био мој херој. Изгубио сам интересовање за овај посао, али сам зато желео да уђем у праву мађију, откријем и дознам нешто више о чудној моћи званој јоги.

Истина је да су јоги фантастично религиозни, али ја то нисам био. Мене није водила религија, повученост или самоодрицање, већ баш супротно. У Амристару сам се придружио једној путујућој позоришној трупи. Морао сам да зарађујем да бих живео и трагао за овом тајном. Већ сам имао извесног успеха на неким приредбама. Путовао сам са овом трупом пуне три године кроз цео Пенџаб, а када се турнеја завршила налазио сам се већ на врху, иако сам тек имао 16 и по година. За све то време штедео сам своју зараду и на крају сабрао велику суму новца: две хиљаде рупија.

Шест месеци доцније, 1922. године, дата ми је препорука за једног јогија у Хардавару. Пристао је да ме поучава. Све се састојало у томе да изводим најтеже физичке вежбе: да се навикнем на сталну контролу мишића и дисања. Али већ после неколико недеља постао сам нестрпљив. Рекао сам јогију да ми је циљ развијање менталне снаге, а не физичке.

— Ако побољшаш контролу над својим телом аутоматски ћеш постићи и ову другу, контролу својих мисли — одговорио ми је он.

Али, ја сам желео обоје одједном и он ми је најзад рекао да ће ми неке вежбе помоћи да концентришем своје свесне мисли.

Отпочео сам са вежбањем. И једне вечери сам сео, склопио очи и замислио лице које сам највише волео — лице мога брата. Упорно сам настојао на томе да га сагледам и у моменту када су моје мисли почеле да лутају престао сам с вежбањем јер је то значило да је наступио замор. Следеће вечери покушао сам исто.

О Куда Буксу, човеку који види завезаних очију, написане су многе странице у научним и забавним часописима

После две и по године био сам у стању да мислим само на лице мог брата у току два и по минута. То је значило да напредујем. Али ми се истовремено десила друга ствар: вежбајући се у овоме, потпуно сам изгубио чуло мириса и оно ми се ни до данас није повратило.

Једног дана сам отпутовао у Даку, у источном Бенгалу, да прикажем своје вештине у једној школи. Док сам ту боравио случајно сам присуствовао и „једном гажењу по ватри“. После представе извођач је самоуверено позвао добровољце из публике да изведу нешто слично. Јавили смо се нас четворо. Био сам последњи. Сва тројица су опекли своја стопала и публика је почела да се смеје. Када је дошао ред на мене, покушао сам да се присетим својих лекција. Концентрисао сам све своје свесне мисли на једну ствар: на ватру која је хладна. „Ова ватра је хладна“ — говорио сам у себи. „Неће ме опећи“. У томе сам толико успео да нисам видео ништа друго до ватре и то хладне ватре. Прешао сам преко ње и — нисам се уопште опекао.

Неколико година после овога, Савет за физичка истраживања лондонског универзитета замолио је Куда Букса да изведе пред њима своју вештину како би могли да изврше пажљивија проучавања тих његових способности. Он се сложио и све је припремљено на једној пољани у Карселтону, у покрајини Сарај. После овог „Британски медицински часопис“ донео је овакав извештај:

„Јарак је био 7,5 метара дугачак, 1,8 м широк и 22 сантиметра дубок. Седам тона храстових пањева и једна тона дрвета, преко 500 килограма храстовог ћумура, десет галона парафина и 50 новина било је употребљено да се ова велика ватра запали у 8,20 пре подне и одржи до два и 30 поподне. Све се претворило у живу жеравицу која је испунила ров до ивица.

У три часа професор Пленет је проверио Буксова стопала и измерио њихову температуру. Напоменуо је да су му стопала врло хладна. На њима није било никаквих знакова препарирања, била су чиста и без задебљања. У 13,14 Куда Букс је ушао у јарак, прешао га у десетак корака и остао у њему 4,5 секунда.

Професор Пленет је поново измерио температуру стопала и установио да су се нешто мало расхладила, али нису била ни најмање озлеђена.

— Наравно — наставио је Куда Букс — био сам узбуђен када сам први пут ушао у ватру. Међутим, све време сам се, из извесног разлога, сећао нечег другог, што ми је онај стари јоги у Хардавару једном рекао: „Неки људи су имали тако јаку моћ концентрације да су могли итекако да виде и без својих физичких очију“. Те су ми речи остале увек у сећању и ја нисам престајао да жудим да и сам то постигнем. После успеха с ватром одлучио сам да све своје моћи уперим на тај једини циљ: да видим без очију.

Наставио сам с вежбама, али на бољи начин. Сваке ноћи отада палио сам свећу и гледао у њен пламен, који, као што знате, има три нијансе, жуту на врху, црвенкасто-љубичасту доле и црну по средини. Стављао сам свећу на 40 сантиметара испред лица, али тако да пламен буде сасвим тачно у висини мојих очију, да не бих напрезао ниједан очни мишић. А онда сам почео да пиљим у црни део пламена. Гледао сам у то место све док остало око мене није ишчезло; тада сам полако затварао капке и почињао да мислим на лице мога брата.

Знао сам, или сам мислио да знам, како се то управо дешава. Концентришући се са затвореним очима на лице мог брата, ја сам полако развијао своје унутрашње чуло вида. Јер, сви ми имамо два чула вида, баш као што имамо и два чула мириса, укуса, пипања и слуха. Постоји спољно чуло, веома развијено које сви користимо, али постоји и једно унутрашње. Ако смо у стању да развијемо своја унутрашња чула до степена оних спољних, онда можемо мирисати без носа, пробати укус без језика, чути без ушију, пипати без додира и видети без очију.

Ускоро сам почео да радим с једним шпилом карата. Завезаних очију сам узимао карту по карту са шпила који је стајао испред мене, окретао их према себи и покушавао да „видим“, а онда сам оловком уписивао на папиру оно што сам мислио да сам видео. Тако сам прегледао сваку карту, а онда сам скидао завој и проверавао оно што сам написао, истим редом како су карте биле сложене испред мене. Готово одједном сам постигао велики успех — 60—70% одговора било је тачно.

Када ми је било 28 година, 1933, могао сам већ да читам књигу завезаних очију и то целу — од корица до корица.

— Моје очи уопште нису „у употреби“ када су завезане. Могу да видим што год хоћете, али само ако део моје коже „гледа“ у дотични предмет. Ако ставите металну плочу између мене и књиге нећу моћи да је читам, сем ако не ставим бар своју руку преко плоче. Онда већ могу. Желите ли да то испробам? — упитао ме је он.

— Заиста бих желео — рекох — али немам при себи никакву металну плочу. Искористићемо врата уместо ње?

Устао сам и са полице узео једну књигу. Отворио сам врата и замолио Куда Букса да стане иза њих. Насумце сам окренуо листове књиге и подупро је на столици с друге стране врата, а сам сам стао тако да видим добро и књигу и њега.

Померао је своју руку иза врата све док је није поставио у исти водораван положај с књигом, удаљеном око 60 сантиметара од врата.

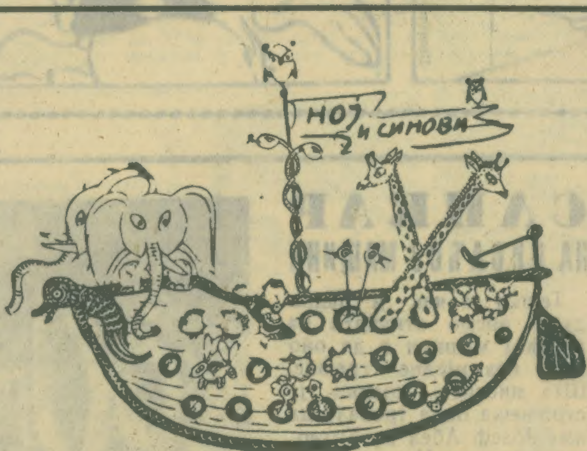
— Читајте са леве стране, — рекао сам — од самог врха.

Владала је нема тишина неких десетак секунди, а онда је почео да чита: „Молим те учи пажљиво...“

Утврдио сам да је читао без грешке.

Тако сам завршио опит са Куда Буксом, феноменалним индијским факиром, који је изненадио цео научни свет.

Куда Букс је један од многих „феномена који су се појавили у свету и о којима су написане многе књиге. На многе детаље у тим књигама научници гледају сумњивим погледом“. Ми се такође ограђујемо од овог и овај напис доносимо више као занимљиву информацију која је објављена у многим листовима, па и онима у којима се објављују чланци научника. И Американац Сам Робинс, менаџер, извео је у Њујорку неке демонстрације, приказане на нашим горњим сликама — са Куда Буксом.

УЗРОЦИ БРОДОЛОМА НЕПОЗНАТИ

У архиви једног осигуравајућег друштва у Њујорку чува се један од најпотпунијих спискова свих бродолома почев још од рађања морепловства. На листи описаних трагичних бродолома налази се и прича о пропасти библијског Нојевог ковчега сажета у неколико реченица. Преносимо је дословно:

„Нојев ковчег саграђен 2248. године пре наше ере. Материјал употребљаван за грађење — дрво непознате сорте. Дужина — 300 лаката, ширина — 50, висина 20 лаката. Три палубе. Предвиђен за транспортовање животиња. Сопственици: Ноје и синови. Последњи пут примећени у близини планине Арарата. Узроци бродолома непознати“.

ЗАКОНИ

Свака мајка која гура дечија колица по плочницима лондонских улица врши преступ због кога може бити кажњена. Јер, у законским уредбама донесеним 1839. и 1847. године које су још на снази, стоји: „Вуча и вожење кола, саоница, колица и колица с једним точком забрањена је на свим плочницима града“.

Ако грађанка Лондона стане на улици да проћаска с каквом пријатељицом, сваки представник закона може је казнити због ометања јавног реда јер је и заустављање на улици забрањено према једном старом закону који још није повучен.

И грађанин главног града Енглеске који стоји пред својом кућом може бити кажњен јер је и такво стајање законом забрањено. Казна предвиђена за овај прекршај износи две фунте. „Пред кућом се може шетати, али се не сме стајати на једном месту“ — пише у том старом закону.

Свака домаћица која брише прозоре на свом стану врши такође прекршај. Наиме, у Енглеској је још на снази закон који забрањује стајање на симсу на прозору и брисање окана у том положају.

ПРУГАСТА ИСТОРИЈА

Прва зебра коју је Европа видела вукла је свадбене кочије римског императора Антонијуса Каракале и његове невесте Плаутиле

За време своје кратке владавине, римски император Антонијус Каракала (212—217) извео је у арену великог циркуса поред једног слона, једног тигра, носорога и једног „хипотигриса“. Све животиње биле су у борбама убијене. Тако пише у својим делима римски историчар Дио Касијус. Император Каракала учинио је то из мржње и освете. Наиме, извесно време пре тога моћни и безобзирни старешина преторијанске гарде Плаутијанус оженио је, готово на силу, Каракалу својом ћерком Плаутилом. Да би свадба била што сјајнија, Плаутијанус је наредио да се са острва у Црвеном мору доведу у Рим „коњи хелиоса“. „Сунчани коњи“, дотад невиђени у Риму, били су упрегнути у кола императорове невесте. Али, кад се Каракала после извесног времена, помоћу злочина, ослободио и своје наметнуте жене и њеног оца, он није заборавио да убије и „сунчане коње“. Тако су Римљани први пут видели у циркусу једну зебру.

Историчар Касијус описује зебру „као тигру сличну“ животињу и назива је „хипотигрис“, што значи коњ-тигар.

Други пут чујемо о зебри тек у раном средњем веку и то од црквеног историчара Филосторгијуса који о њима говори као о „дивљим магарцима са црним и белим пругама“. Судећи по опису, то мора да је била гревизебра, једна од три врсте ове необичне „шарене животиње“.

У време великих поморских открића, португалски морепловци открили су у данашњој Анголи другу врсту зебри. Одоардо Лопез описује 1551. године једног „буро дел мато“ (степског магарца) кога домороци називају „зебра“. Сто година касније опет чујемо о греви-зебри. Немачки оријенталист, Хиоб Лудолф (1624—1704) описује једног афричког шумског магарца кога називају „зеора“ или „зекора“. „То је најлепша животиња на свету која заслужује да се о њој чује“ — пише он. Из писама неких путника по Оријенту Лудолф дознаје да поједини примерци зебри стају 14.000 до 15.000 дуката.

Године 1678. Емануел Науендорф пише Хиобу Лудолфу да је абисински краљ послао на поклон јапанском краљу коња и „такве шумске магарце“ да је од њега за уздарје добио 160.000 талира и 30 јапанских одела.

Абисинска врста зебре, иако од раније позната Европљанима, последња је коју су научници описали. Године 1882. она је добила научно име „еквус гревии“. Те године абисински негус Менелик послао је на поклон француском државнику Гревију једног живог „коња-тигра“ из своје домовине.

У међувремену Холанђани су у области Рта Добре Наде наишли на вилдепарда — „дивљег коња“ како су они назвали зебре. Паардеберг у близини Капштата и данас својим именом подсећа да је некад у том делу Африке било много брдских зебри које носе научно име „еквус зебра“.

Трећа врста зебри „еквус квага“ добила је име по хотентотском узвику „кваха“ који је у ствари ономатопеја гласова које зебре испуштају. „Квага“ се од осталих врста разликује по томе што има потпуно беле ноге и само јој је предњи део тела пругаст. Квага-зебри данас готово и нема јер су је бели досељеници за мање од сто година готово сасвим истребили.

У нашим зоолошким вртовима углавном се виђају греви-зебре које у слободи живе у јужним деловима Абисиније и у Сомалији. То су највеће зебре са великим и широким ушима и финим уским пругама.

Зоолошки врт у Франкфурту добио је пре неколико година прву зебру „Ханса“, једног мужјака тек дошлог на свет. Како у врту није било његових сродника, он се прикључио једном стаду Ватуси-антилопа. Ханс је растао уз антилопе па је чак постао „супарник“ мужјаку-предводнику стада, тако да је између њих око „харема“ често долазило до сукоба.

Управа зоолошког врта набавила је тада две зебре женке. Али, Ханс који заправо никад није растао међу зебрама, уопште није у њима препознао своју врсту, већ је пуне две године живео уз антилопе настављајући борбу с њиховим претходником око наклоности женки. Тек овог лета Ханс је схватио да није антилопа и прешао је у друштво својих пругастих сродница.

WALT DISNEY НИКИ-ПАС ДИВЉИНЕ

ШТА НЕ ЗНАМО О ПАПИРУ

Многи ће се можда изненадити када чују да индустрија данас производи папир готово у хиљаду различитих врста — од оног за свеске, књиге и новине па до цигарет-папира и папира за израду постељине у болницама.

А непрестано се још траже и стварају све нове и нове врсте папира. У ту сврху, у земљама које производе папир, оснивају се специјални институти за изналажење нових врста. Такав један институт у Сједињеним Државама произвео је специјалан папир за географске карте отпоран на влагу и хабање. За потребе судских архива начињен је „вечан“ папир на који време готово не утиче.

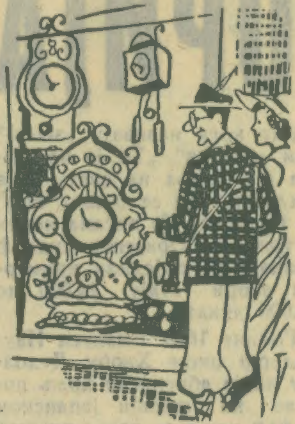
Данас се изналазе и нове сировине за производњу папира. Ово је потребно утолико пре што потрошња расте много брже него производне количине. Зато се поред целулозе за израду папира употребљава слама, стабљике шећерне трске и кукуруза, конопља, лан, разне врсте трава па и стакло. Први папир од стакла произведен је пре десет година и он је еластичан као каква свилена тканина. У ствари, овај папир се састоји од стаклених влакана која нису дебља од милионитог дела милиметра.

Највећи потрошачи папира у свету су новинска предузећа. На њих отпада једна петина светске производње. Новински папир је истовремено и најјевтинији, готово седам пута јевтинији од папира за штампање новчаница, који се сматра као најскупљи.

Али не муче муку стручњаци само да произведу што различитије врсте папира, већ и да му продуже век. Књиге које се сада штампају могу да трају једва сто година јер време делује на папир и он се постепено распада. Да се не би десило да зуб времена уништи културне тековине и да би се оне сачувале, као раније на папирусима, стручњаци траже нове начине да се производи јевтин и трајан папир.

Пријатељи старих сатова

Пред једном радњом са стакленим излозима у Штутгарту увек има људи. Ту има сваковрсних часовника. Међу најзанимљивије спада један штап-часовник који је купљен од једног индијског ходочасника негде на планинским превојима Хималаја. На њему су санскритом урезана имена месеци. Помоћу сенке на овом штапу може да се одреди колико је сати. Старост овог сата није тачно позната, али на основу знакова који се налазе на њему сматра се да је израђен пре 2.000 година. Међу примерцима јапанских сатова налази се часовник који сам покреће свој механизам спуштањем тега на зупчаној шипци.

У главне примерке штутгартске збирке спада и један сат који је пронашао Вилијам Клемент из Лондона 1680. године. Овај астрономски сат има на свом бројчанику поред поделе на часове и поделе на дан и ноћ. Кратко време пред излазак сунца појављује се слабо руменило које указује на блиски долазак дана, а ускоро се појављује позлаћени зрачни венац Сунца. У исто време, као на хоризонту, излазе и залазе на овом сату сваког дана Сунце и Месец. Кроз једно окно показују се Месец и датум. Датуми се сами мењају. Сат при том никад не погреши. Затим се у сату налазе ознаке за седмице, планете и тако даље. Осамнаест звона свирају разне музичке композиције и објављују мелодичним акордима часове и минуте. Ноћу, у 23 часа, обуставља се свирка звона до шест сати ујутру, када опет почиње. Када се повуче један гајтан, онда сат у свако доба дана објављује време откуцајима звона.

»ПАРИСКИ ЖИВОТ« ОФЕНБАХА

Жак Офенбах, за кога су говорили да је дошао на свет укрштањем петла и скакавца, засмејао је читав Париз оперетом »Париски живот«

Први чин је био завршен. Иза кулиса су се врзмали Меилхак, чије је округло лице одавало изненађење и Халеви са разбарушеном брадом и косом у нереду. Очекивали су катастрофу а испао је тријумф, тријумф смеха и пљеска — од партера до задње галерије!

Завијен до врата у бунду појавио се на позорници сувоњав човек ретких белих власи — Жак Офенбах.

У сали је био делиријум. Читав Париз је присуствовао 31. октобра 1866. године у позоришту Пале роајал премијери оперете „Париски живот", коју су заједно створили: Анри Меилхак и Лудвиг Халеви који су написали текст и Офенбах који је компоновао музику.

Оперета је доживела велики успех, насмејала је цели свет а један критичар је, поред осталог, рекао:

— Ако би се неко усудио да направи алегорично платно нашег времена, занетог грозницом злата и уживања, нека не заборави да на прво место стави Офенбаха који нас засмејава.

И заиста он личи на неког врача. Говорило се да је рођен укрштањем петла и скакавца. У очима му се, и испод цвикера, назире препреденост. Кад га неко сретне, плаши се да га овај не урекне и стегне прсте. Подсећа на неку личност из његових „Хофманових прича".

Имао је 14 година кад га је отац, љубитељ музике, послао из Келна у Париз да тражи срећу. Мали Жак се уписао на конзерваторијум и после неколико година, гладујући у улици Мученика у Паризу, ипак успео: почео је да свира као виолончелиста у париској Опери комик. Али он стално сања да постане композитор. Саставио је неколико валцера, и неки мањи листови су чак нешто написали о њему. Отада компонује — како се причало — по три мазурке пре ручка, до вечере 4 галопа, и један валцер после ње.

Постепено, Офенбах постаје прави Парижанин са пуно духа. А то није баш лако где сви тврде да га имају. Значи, треба га имати за тројицу. Зато се он удружује са још два млада пријатеља Меилхаком и Халевијем.

— Нас тројица смо једна породица — говорио је Офенбах — ја сам им отац, а они моји синови, такође са пуно духа.

Резултат овог пријатељства била је оперета „Лепа Јелена".

У Офенбаховом стану у улици Лафит влада стални урнебес — његово петоро деце свирају сваки за свој рачун а он у тој атмосфери — ради.

— Врло је брзо компоновао — говорио је доцније Халеви. — Његова деца се јуре, галаме, играју се и певају, а Офенбаху то ништа не смета. Долазе му пријатељи и сарадници, али он читаво време левом руком удара акорде, а десна му рука прелеће по диркама. Уз то се још шали и прича. Ако би за тренутак настала тишина забринуто је дизао главу да види шта се догађа.

После оперете „Лепа Јелена" директор позоришта Пале роајал примио је оперету „Париски живот" иако није ни прочитао либрето, толико му је веровао. Али у трупи нико не зна да пева. Но то никога не брине — научиће и, за чудо, многи имају добар глас и не греше. Главна улога је поверена певачици Зулми Буфар која је пре тога певала у оперети у Хамбургу.

Офенбах режира оперету окружен колегама Мајлом и Халом, како из милоште назива Меилхака и Халевија, и стално огрнут бундом због реуматизма од кога пати већ дуго времена.

Глумци се труде и Офенбах их бодри узвицима:

— Врло добро, децо, али то још није то!

Пробе дуго трају и он се с муком пење на позорницу: гура хористе, штапом даје такт и обично на крају пада на столицу изнемогао од реуматичних болова. Једном приликом, зловољан, сломио је чак и штап о клавир.

Никако није задовољан, жели да почне све испочетка. И онда потпуно укида пети чин.

Кад се 31. октобра дигла завеса сви су имали трему. Само је Офенбах био сигуран и — у праву.

— Смејао сам се као да ме неко голица по табанима — причао је доцније критичар Жил Кларете.

Истина, глумци нису научили да певају, али то није ни било важно. Главно је да су били смешни и да су засмејали публику.

Успех оперете „Париски живот" засенио је ранији, постигнут оперетом „Лепа Јелена". Од 1867. године Офенбах има три комада на репертоару у Паризу: „Орфеј у паклу", „Велика војвоткиња Геролдштајн" и „Париски живот".

И после 95 година оперета „Париски живот" налази се тамо одакле је потекла — у париском позоришту „Пале роајал".

Жак Офенбах — композитор немачког порекла, рођен у Келну (1819—1880), постао је Француз. Компоновао је многе оперете и само једну, романтичну оперу „Хофманове приче".

КАД СЕ ПРАВДА СМЕЈАЛА

Занимљиви процеси добијени захваљујући сналажљивости адвоката

На драматичан а исто толико и оригиналан начин добио је недавно млади адвокат Бернард Кирс један процес у коме је заступао познату америчку фирму Кембел која производи разне супе у конзервама и кесицама. Процес је вођен пред судом у Мерсиду, у Калифорнији.

Џералдин Браун тужила је ову фирму и тражила 14.000 долара одштете тврдећи да се њено четворо деце разболело због тога што су јели супу из конзерве у којој је било, што она није на време приметила, буба-руса. Адвокат је покушао да докаже да су бубе доспеле у супу после отварања конзерве, али је домаћица то упорно одбијала. Тада је он заиграо на другу карту: да докаже како су бубе сасвим безопасне и да се деца нису могла разболети од њих. Без оклевања, он је пред судијом и тужитељком прогутао неколико буба. „Биле су потпуно без укуса — причао је касније — и ја сам их прогутао с мало воде, као аспирин. Имао сам срећу да ми нису застале у грлу".

Адвокат је добио процес.

*

Тврдим да мој клијент није провалио у кућу — повикао је на суђењу један амерички адвокат познат по својој оригиналности. — Он је нашао отворен прозор, испружио је кроз њега своју десну руку и њоме узео из собе предмет чија вредност баш није велика. Рука мога клијента није његова целокупна личност и ја не видим како би он могао да буде осуђен за оно што је учинио само један од његових удова.

— Ваш аргуменат заслужује сваку пажњу. Прихватам вашу логику и осуђујем десну руку оптуженог на годину дана затвора. Он може да је прати у затвор или не, како хоће — одговорио је судија.

На то је оптужени са осмехом на лицу одшрафио своју дрвену руку, предао је судији и — отишао.

*

Већ више од 150 година крчма „Код поштеног адвоката" представља једну од знаменитости града Хамилтона. Уз необично име ове крчме везана је занимљива историја.

Хенри Алтон, добростојећи крчмар из Филаделфије напустио је за време америчке револуције и борбе за ослобођење од Енглеске свој завичај и населио се у канадском граду Хамилтону. После дванаест година, кад се ратна бура стишала, појахао је коња адвокат коме је Алтон пре свог бекства поверио сав иметак, одјахао до Канаде и предао свом клијенту све документе, новац и папире од вредности.

Дирнут овим поступком, Хенри Алтон назвао је своју крчму у Хамилтону „Код поштеног адвоката"

*

У једној адвокатској канцеларији у канадском преријском граду Регини, зазвонио је телефон:

— Имамо у затвору једног човека који тражи да дођете да бисте га заступали — објаснио је на другом крају жице полицијски наредник.

Адвокат је сместа кренуо у полицију.

— Због чега је тај човек оптужен? — запитао је наредника.

— Бесправно је код своје куће пекао алкохолна пића. Кад је чуо да долазимо, изручио је казан на земљу и све просуо. Ипак, на дну казана остало је ово мало течности која ће послужити као доказни материјал.

Наредник тада дохвати боцу и пружи је адвокату.

— Ево, помиришите сами. Адвокат је принео боцу носу:

— Вода!

— Ако не можете по мирису да оцените, а ви пробајте један гутљај — наваљивао је наредник.

— Вода! — мирно је изјавио адвокат пошто је, прикупивши сву срчаност, прогутао један гутљај жестоког пића.

— Вода? — загрмео је наредник. — Па то је чист алкохол!

— Има један начин да тачно утврдимо ко је од нас двојице у праву — одговори адвокат. — Изручите ту течност у једну празну мастионицу и принесите шибицу. Ако је то вода као што ја тврдим, онда неће горети Ако је алкохол, као што ви кажете, онда...

Наредник је пристао. Пламен је лизнуо до таванице.

— Признајем да сам се преварио... — рече адвокат.

— Забога, доказног материјала више нема. Изгорео је! — ужаснуто га прекиде наредник.

— Пре но што мој клијент због недостатка доказа буде ослобођен, желео бих да га видим и наплатим свој хонорар — одговорио му је адвокат смешећи се.

ЋУДИ ПОШТЕ И ЊЕНИХ КОРИСНИКА

Одавно је познато да има писама која путују годинама па чак и деценијама. Тако је недавно седамдесетогодишњи Француз Жан Мари Русел примио писмо из 1911. године којим га позивају на један банкет.

Занимљиво је како долази до оваквих „грешака" поштанске службе Најчешће се писмо заглави у поштанском сандучету или се залепи за његове зидове.

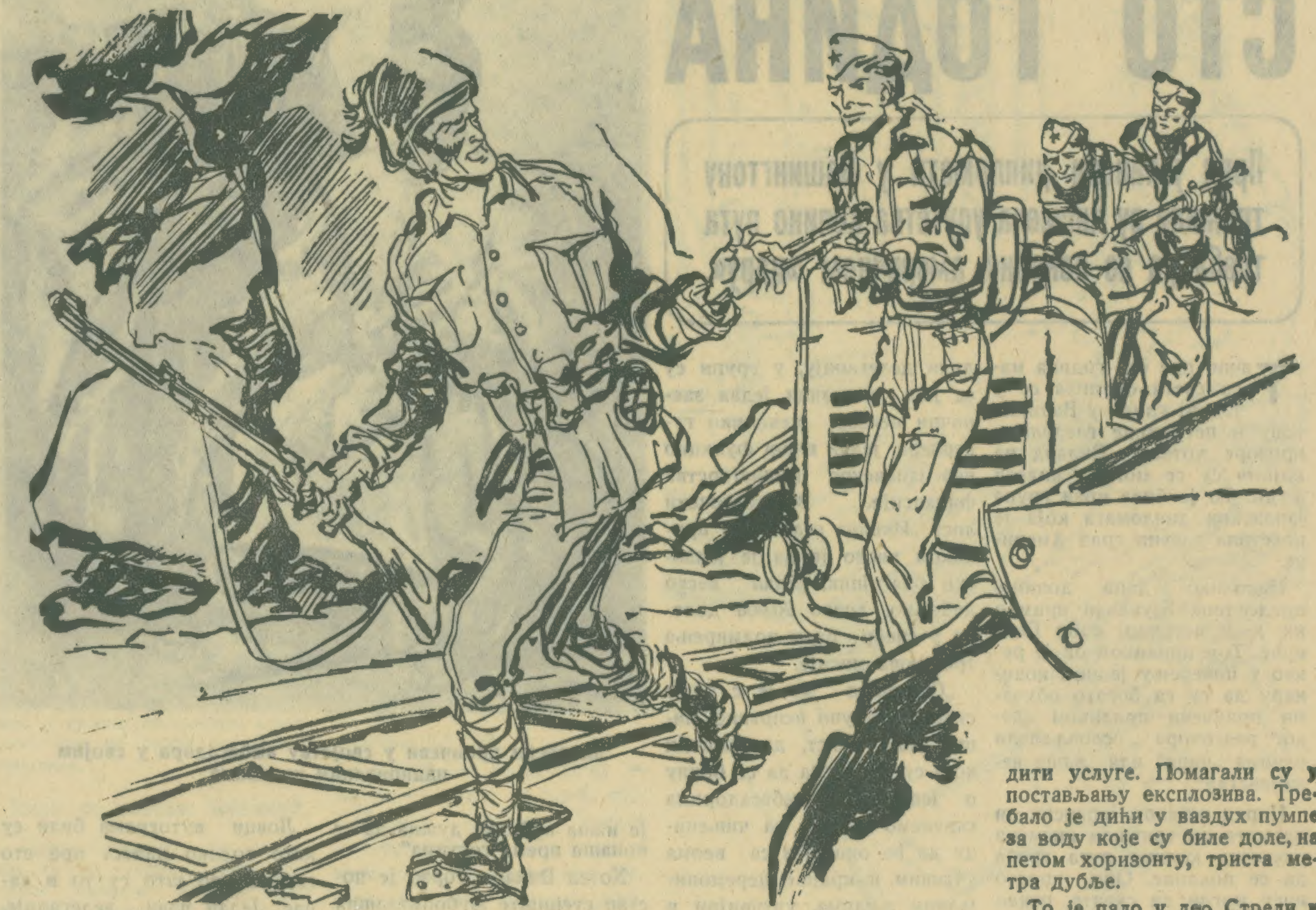
Али догађа се и то да писма као какви глобтротери обиђу цео свет. Парижанин Роберт А. је јуна 1958. године писао својој тетки у месту Маркиз у области Па де Калеа. Пошто није означио срез тетка није добила писмо, и оно је кренуло на путешествије према живописном пацифичком острву истог имена. Писмо је за неколико месеци направило пут око света, било је на острву Хиваао, у Папетију, на Тахитима, на Маркизама и најзад се крајем године вратило свом пошиљаоцу.

Почетком августа ове године поштар Луис Мор из градића Нешвил у САД међу дописницама и ковертима угледао је у дну поштанског сандучета једно лепо, бело јаје са означеном адресом и прописно залепљеним поштанским маркама. Пошиљалац је на другој страни јајета са много учтивости молио поштара да отпреми јаје ономе коме је намењено.

Подвиг словеначких диверзаната — Испред планинске куће у долини Соче, постројена је чета службе безбедности. — Пред строј је изашао командант батаљона Борис

ТРИ СТОТИНЕ МЕТАРА ПОД ЗЕМЉОМ

Предстоји више него тежак задатак. Треба ми пет добровољаца. Предводићу их ја...

Командант је још нешто хтео да каже али то није било потребно. Сви су дигли руку као један човек. Читава чета добровољаца, а њему је потребно само пет диверзаната! Кога да изабере, коме да не испуни жељу?

— Блиск, Бојан, Стрела, Јустин и Крпан — ви ћете са мном. Узмите по двадесет килограма експлозива, а остали ће нас чекати овде.

Ка Рабељу, руднику у коме је било преко три стотине Немаца, кренуло је шест диверзаната.

Од планинске куће до Рабеља води раван аутомобилски друм. Али они нису могли изабрати тај најбољи пут. Пошли су преко пустих, беспутних предела Јулијских Алпа, тамо где их никако нису могли срести ни видети немачке патроле.

Најтежи део пута

После четири сата хода кроз борову шуму, почело је верање уз стрмен, уз голи, љути крш. Жуљили су аутомати затурени на леђа, рамена су усецали ранчеви набијени експлозивом. Ноге су се, уз помоћ руку, споро помицале.

До највише тачке на превоју између Јеловеца и Озебнука остало је мало, само још неких две стотине метара, али преко залеђених урвина и стена. Да би стигли на 2.400 метара морали су да се помажу конопима, и наизменично да вуку један другог.

Сунце је било у зениту када су избили на превој. Са једне и друге стране високо су се дизале две оштре стене, док је доле, у дубоком кориту шумила планинска река.

Најтежи део пута остао је ипак за њима, али је и снага била на измаку. Морали су даље, одмах, што брже, да не би закаснили.

Одахнули су тек у дебелој сенци букових стабала пред улазом у тунел кроз који се радници из Лонга и околних села подземном електричном железницом превозе у рудник да би скратили пут за три сата. Одахнули су сви сем команданта Бориса и његовог пратиоца Блиска.

Још једном су утаначили све појединости и поновили своје задатке. Командант није имао шта да приговори. Био је тек 21 сат, а воз стиже око 23. Значи, пуна два сата је још требало чекати пред тунелом.

Очекивање воза

Погледом су често пратили ход казаљки, али оне као да су стале. Време је споро одмицало.

Пажња се усредсређивала заједно са проласком сваког минута. Било је време већ да наиђе воз, а још се ништа није чуло. Крај као да је оглувео. Као да је све поспало.

Борис је лежао са ухом на земљи. У једном тренутку је разазнао звеку метала и скочио дечачки радостан:

— Иде! Спремите се!

Воз се појави и клопарање точкова је престало. Из вагона су похрлили радници уз жагор и дозивање. И „станица" је убрзо опустела.. Сви су се разишли својим кућама. Машиновођа је још нешто тумарао око локомотиве — спремао композицију за сутрадан.

Командант је дао знак. Шест санки је нестало у помрчини. Двојица су се прикрадали ка чувару пред улазом, а остали су вребали машиновођу. Требало је у истом тренутку савладати и једног и другог, без шума и без гласа.

Напад

Чувар није стигао да употреби оружје. Муњевито су га зграбиле две снажне руке, смакле му с рамена пушку и стрпале га у бараку крај саме пруге.

Машиновођа није ни помишљао да се брани. Послушно је предао локомотиву и пошао ка бараци у којој је већ био чувар. Блиск и Јустин су имали да чувају бараку и улаз у тунел.

Остали су узели карбидске лампе, утоварили експлозив и кренули кроз тунел локомотивом без вагона. Управљао је Крпан. Никад раније није био машиновођа, али је као радник у том руднику много пута посматрао како машиновођа то ради, па му сада није било тешко да понови његове покрете.

— Стигли смо! — рекао је кратко Крпан после пола сата вожње.

„Станица" у самом руднику је била пуста и слабо осветљена. Сачекали су док је Крпан окренуо локомотиву, онда су упртили на леђа експлозив и пешице, један за другим, кренули ка копну.

На јако осветљеној раскрсници шеткао се безбрижно стражар. Неочекивани кораци га нису изненадили. Долазили су са стране одакле је требало да наиђе смена. Лица још није препознао, али је добро видео униформу своје војске.

Одједном се осмех на његовом лицу следио — на капама дошљака је угледао петокраке звезде. Било је касно да ма шта предузме.

— Ако мрднеш — пуцам! — припретио је Борис.

Дрхтећи, стражар је предао пушку. Био је Италијан, који је и после капитулације своје земље сарађивао са Немцима. Рекао је диверзантима да нема више стражарских места и да су Немци горе у насељу. Његов се исказ подударао са оним што је Борис већ сазнао од сарадника у селу и није било разлога да му не верује.

Постављање експлозива

— Води нас у командну салу! — наредио му је кратко.

У пространом и лепо осветљеном здању у стени неколико техничара је управљало електричним уређајима, дизалицама и стројевима за црпљење воде.

Слободно су ушли унутра. Један је стајао крај телефона. Други је за трен окупио целокупно техничко особље. Сви су они одмах почели нудити услуге. Помагали су у постављању експлозива. Требало је дићи у ваздух пумпе за воду које су биле доле, на петом хоризонту, триста метра дубље.

То је пало у део Стрели и Крпану које је повео један техничар.

У командној сали је било све готово. Чекао се само повратак другова са петог хоризонта па да крену.

Најзад је дизалица зашкрипала и кроз њен отвор је Крпан испружио главу:

— Готово!

Упаљени су фитиљи и онда су трком пројурили кроз тунел да би се што пре докопали локомотиве.

Само што је Крпан упалио мотор, страховита тутњава је потресла рудник.. Карбитуше су се погасиле под притиском ваздуха, а у ушима је бубњало. Доле, дубоко под њима, чула се ломљава камења и железа.

Команданта је сада мучила друга мисао: шта ће их дочекати на излазу из тунела. Експлозија се сигурно чула и тамо. Ко ће бити спретнији и бржи: Немци или они.

— Брже, брже! — пожуривао је Крпана.

— Не може више, притискам свом снагом. Стићи ћемо... Не брини. Ено, јавља се већ Јустин.

Све је у реду

У тамном оквиру ноћи, на излазу из тунела назирала се титрава светлост карбитуше — знак да је тамо све у реду.

Тачно у један сат после поноћи сишли су са локомотиве. Чувару су рекли да причека још мало док они замакну у планину, а онда нека оде у село и исприча о нападу партизана.

Иако исцрпљени од напора и неспавања, диверзанти су без терета експлозива, лако грабили уз стрмен.

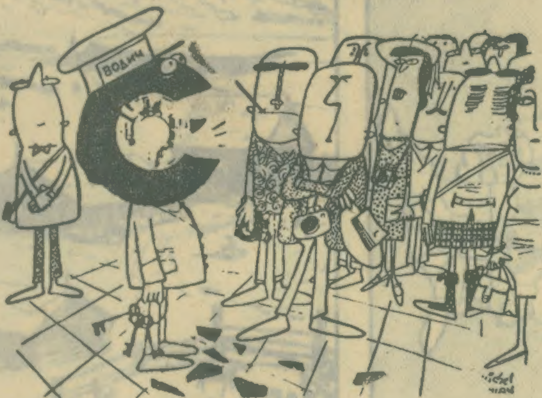
Иза њих, у селу око рудника, оставили су мир. Ускоро је почело да свиће. Тек тада су се у долини појавили Немци, али нису ни помишљали да се веру уз стене преко којих су журили диверзанти на путу за планинску кућицу у долини Соче.

После неколико дана у билтену Деветог корпуса Народноослободилачке војске објављено је између осталог и ово:

„Рабељски рудник је уништен... Смелу акцију извео је командант Другог батаљона Друге бригаде ВДВ (служба безбедности) са пет партизана, међу којима су били командир, политички комесар и помоћник комесара треће чете другог батаљона... Диверзија је потпуно успела... За 24 часа вода је нарасла у руднику читав метар... Рад је онемогућен... Штета је велика.

Уништење рудника у Рабељу представља велики успех словеначких партизана."

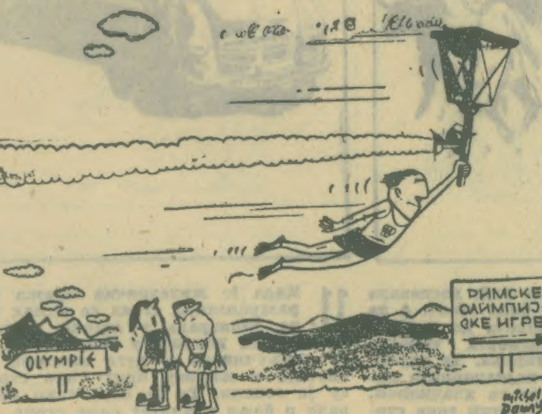
МАЛО СМЕХА

ГОСПОЂЕ И ГОСПОДО, ОВАЈ ЗАМАК ПОТИЧЕ ИЗ ВЕКА ПЕТНАЕСТОГ, ПЕТНАЕСТОГ, ПЕТНАЕСТОГ...

МИСЛИМ ДА ТРЕБА ДА ВАС УПОЗОРИМ: МОЈА КОЛОНИЈА МРАВА РАЗБЕЖАЛА СЕ ПО КУЋИ

БЕЗ РЕЧИ

ЗАКЉЕО СЕ ДА ЋЕ ПРОБИТИ ЗВУЧНИ ЗИД

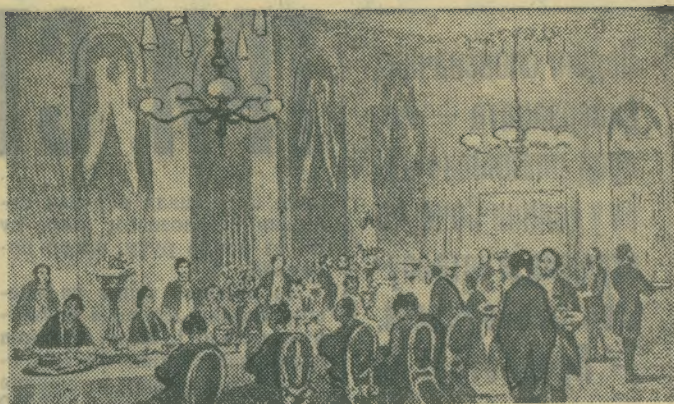
ИМА ЛИ КОГА?

ТАЧНО ПРЕ СТО ГОДИНА

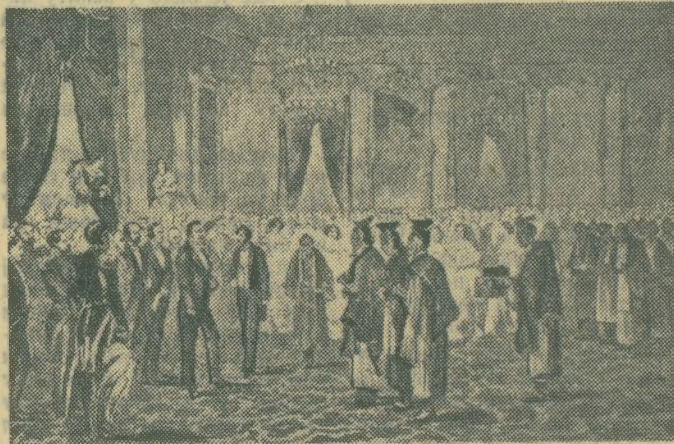
Први јапански дипломати у Вашингтону тражили су писмена упутства колико пута треба да се поклоне америчком »цару«.

Јапански принчеви у својству амбасадора у својим националним ношњама

Званичан ручак јапанске делегације у Вилард хотелу са високим државним функционерима Америке

Председник Бјуканан прима прву званичну делегацију јапанске владе у Белој кући

Тачно пре сто година маса света окупила се у једној улици у Вашингтону и нетремице гледала у прозоре хотела Вилард на којима су се могли видети људи. То је била прва група јапанских дипломата која је посетила главни град Америке.

Неколико дана доцније председник Бјуканан примио их је у источној соби Беле куће. Том приликом он је рекао у поверењу једном новинару да су га богато обучени принчеви приликом сваког разговора ословљавали речима „царе" или „ваше величанство".

Поред осталог, јапански дипломати су тражили писмена упутства колико пута треба да се поклоне. Они просто нису могли да схвате, рекао је даље Бјуканан новинару, зашто амерички „цар" силази са „престола" и рукује се с људима.

Двадесет јапанских дипломата стигло је у Вашингтон изјутра 14. маја 1860. године. Поред принца Шими Бујсена но-Ками и принца Мурагаки Аваjси но-Ками, који су у својству амбасадора предводили делегацију, у групи су се још налазили један званични цензор, неколико гувернера, један виши функционер јапанског министарства финансија. Вашингтонски лист „Ивнинг стар" том приликом писао је да је јапански благајник, један весео дебељко, донео 90.000 долара у сребру ради подмирења трошкова мисије.

„Сматрамо да је с наше стране потпуно исправно, пише даље лист, да господи која су одређена да се брину о јапанским амбасадорима скренемо пажњу на чињеницу да ће општити са веома учтивим и крајње церемонијалним људима, учтивијим и церемонијалнијим, можда, од било ког другог народа у свету... У Јапану су амерички представници примљени с пуно поштовања. Народ је учтиво стајао на плочницима Токија док је пролазила америчка делегација. И то би требали имати у виду како је наша публика дужна да се понаша према гостима".

Хотел Вилард убрзо је постао стециште љубопитљивих акредитованих посланика, сенатора и виших функционера. Вести да су јапанску делегацију примили председник Бјуканан и министар иностраних послова Кас пренете су „пони-експресом" у Сан Франциско, а одатле послате бродом у Јапан.

Ловци аутограма били су исто толико напаст пре сто година као што су то и данас. Један члан делегације, који је нагнут кроз прозор свог апартмана давао аутограм за аутограмом, најзад је застао, потражио свој џепни речник и када је прстом пронашао одговарајућу реч, узвикнуо је: „Уморан"!

Јапанци су у својој групи имали преводиоца и тумача за енглески језик, али су председникове изјаве превођене прво на холандски, па тек онда на јапански језик, због тога што је један Холанђанин у групи течно говорио јапански језик.

Занимљиво је било посматрати како чланови јапанске делегације, коју су сачињавали само мушкарци, гледају са чуђењем у вашингтонске жене са кринолинима, широким сукњама разапетим обручима.

Јапанска делегација постигла је свој циљ. Засновани су односи са Вашингтоном који су трајали 81 годину, све до 7. децембра 1941. године када су Јапанци изненада напали америчке поморске снаге у Перл Харбуру, чиме је званично започет рат између Јапана и Америке.

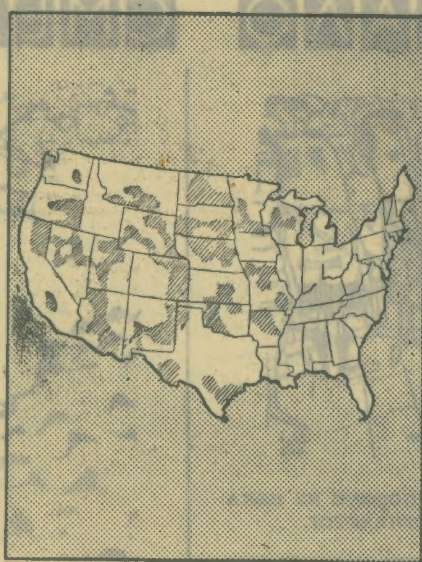
КАУБОЈИ

1. Каубој је познат широм света јер се о њему пише у књигама, снимају многи филмови, приказује на телевизији. И поред тога што је живот и сама личност каубоја приказана у много лепшој форми него што је у стварности, остаје чињеница да је каубој занимљив као човек који је одиграо важну улогу у насељавању Запада и без кога ранчеви широм Америке не би могли да опстану.

2. Каубоји се појављују почетком 19. столећа, упоредо са стварањем услова за масовно гајење стоке. Посао на „првим ранчевима" у Канзасу и Тексасу — у то време још потпуно без ограде и готово неуређеним — захтевао је велику окретност и сналажљивост, а веома често и храброст. И онда као и данас посао каубоја је био да чува стоку, да је изводи на пашу и превози у удаљене крајеве.

3. Засенчени делови означавају места у Сједињеним Америчким Државама где је сточарство главно занимање. Већи део тих крајева је бесплодан или сасвим мало плодан па зато, иако тамо има траве у изобиљу, терен је веома непогодан за гајење пољопривредних култура. Али зато широм САД пасу милиони грла стоке на разним ранчевима и фармама и за њих увек треба свеже траве.

4. Ранчеви на којима се гаји стока удаљени су од градова и представљају прави свет за себе. Стамбена зграда је центар ових имања која се простиру на огромним површинама. Око куће су подигнуте брвнаре у којима станују људи који раде на ранчевима, затим су ту ограђени простори у којима се чувају коњи, онда амбари, брвнаре у којима стоји алат, оставе за храну и сличне друге зграде.

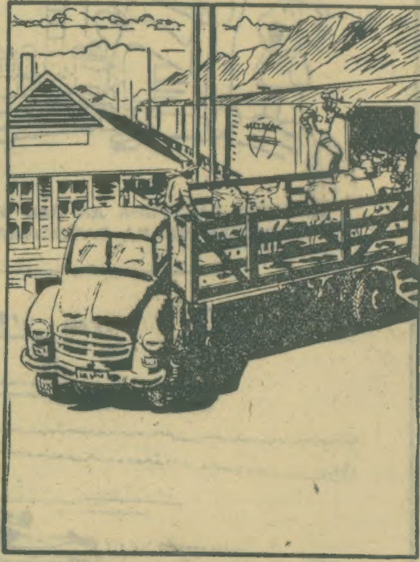
8. На „Дивљем западу" поникла су многа имена каубоја која су касније постала позната широм света. Једно од најпознатијих је свакако име Буфала Била, ловца и водича који је касније обишао свет преко филмских екрана представама са Дивљег запада. Ту су и Бет Местерсон и Вјет Ерпа који су својим подвизима у одбрану закона и слабијих стекли велику славу.

9. Године 1860. почео је занимљив период у америчкој историји — када је организован Пони-експрес. У ствари то су јахачи на брзим коњима преносили пошту од места где се телеграфска веза завршавала у држави Мисури до далеке Калифорније — преко крајева без путева и стаза. Чувени шериф Вајлд Бил Хикок штитио је закон на таквим територијама.

10. У почетку железница није доспевала у све крајеве где је било стоке. А да би се стада ипак довела до најближе станице ради транспорта требало је прелазити велика растојања. За каубоје је ово био најтежи и најнапорнији посао: морали су да се боре са хладноћом, прашином и жегом и да притом гоне стоку водећи рачуна да су грла нахрањена, да се не погубе и буду стално на окупу...

11. Када је железничка мрежа постала разгранатија, стока се одмах из торова утоварала у вагоне и тако доспевала на испашу у бољем стању. Ово је искључивало и дуга заморна јахања каубоја и њихову бригу око стоке док су је гонили. То је исто тако обезбеђивало и бољи квалитет саме стоке. Поштеђена дугог пута, остајала је тежа и много свежија.

ЉУДИ КОЈИ ГОВОРЕ МАШИНАМА

Нова професија: превођење на језик који »разуме« електронски мозак

До пре десетак година о овоме није могло бити ни речи. Данас, међутим, кад се располаже са више хиљада робота који решавају техничке, физичке, хемијске и друге компликоване проблеме постоји потреба за специјалним људима који омогућују рад тих робота. Они, наиме, електронским машинама издају заповести, знају „језик" којим треба да им се говори.

Постоје електронски мозгови који изврше рачунску радњу за време потребно једва да се запали цигарета, а да би се добио тај резултат био би потребан тромесечни рад неког рачунског службеника уз помоћ обичне машине за рачунање.

Међутим, ови циновски маћионичари рачунице не могу ништа без човека. Они су права мешавина жица и транзистора и, према речима једног познатог конструктора, то су „изванредно способне и потпуно глупе машине". Да започну рад потребно им је упутство „записано" на картицама, односно избушена трака преко магнетске врпце. Скуп неопходних упутстава за рад електричног мозга назива се „програм", а онај који их даје зове се „програмер".

Ко је „програмер"?

Човек који „говори" машинама треба да има две особине: да је методичан аналитички дух и да уочава на око и најбезначајније ствари. Говор машинама захтева велику прибраност, али је то и лепо занимање за младе људе који желе да се посвете техници. Њима се отварају хоризонти, много већи но што су у стању да их данас сагледају. Потребно је наравно савладати овај посао, а данас већ о томе постоји доста обимна литература. Према резултатима једне анкете може се видети да ће кроз десет година бити потребно на стотине хиљада оваквих специјалиста. Један стручњак из ове области претпоставља да ће их 1975, бити у свету више од лекара.

Да ли је потребно да овакав стручњак има највиша техничка образовања? Ни најмање. Он мора само да је упознат са механизмом електронског мозга као што возач мора да зна особине аутомобилског мотора. Стручност је, наравно, потребна као у свакој техничкој области, али не мора се ићи у танчине.

Како се говори машини?

Претпоставимо да желимо да нас један робот послужи хлебом. Усмено или писмено тражење би гласило: „Молим вас хлеба!" Ако то кажемо роботу, он ће остати „скрштених руку". Потребно је, значи, захтев разложити на низ мањих радњи: „Подигните десну руку изнад стола... Ставијте десну руку изнад корпе за хлеб... Спустите руку у корпу... Раширите палац и кажипрст десне руке... Саставите их око хлеба..."

Машина не може сама од себе да изврши налоге. Претходно је треба оспособити за примање заповести. У овом случају „програмер" ваља да одреди ред речи које ће представљати кључ за извршење налога. Затим ове речи треба да „преведе" у слова, знаке и бројеве. На пример, глаголи који ће се употребити означиће се њиховим почетним словом: П за подигните, СТ за ставите, СП за спустите, Р за раширите итд. Именице могу да се изразе бројевима: 1 за десну руку, 2 за сто, 3 за корпу за хлеб и томе слично. Знак / може да значи изнад, : „према", знак + је „и". Радња додавања хлеба, према томе, може да започне овако:

П1/2

Подигните — десну руку — изнад — стола.

Затим СТ 1/3

Ставите — десну руку — изнад — корпе за хлеб, итд.

Пример који смо изнели једноставан је, али има и врло сложених задатака. Пошто се овако одреди „програм", „програмер" перфорира слова, бројеве и знаке у картицу. Садржина картице преноси се на магнетофонску траку, а ова се увлачи у робот и повезује жицом са одређеним „органима".

Да би се наша наредба остварила, машину смо начинили у виду робота: добила је руке, шаке, прсте. Њена послушност се састоји из низа видљивих покрета. Али, стотине и хиљаде машина које се свакодневно користе немају изглед робота, јер им то није потребно. Уместо очигледних извршавају безброј невидљивих и компликованих рачунања, проверавања и утврђивања. У том случају „преводилац" претходно припреми за рад перфориране картоне на основу којих ће електронски мозак обавити задатак.

Узмимо случај пописа становништва. На одређеном месту, лево или десно, горе, доле или у средини, итд. пробуше се рупе, знаци и томе слично који означавају старост, пол, занимање и друге податке. Тај посао припремања траје, рецимо, шест месеци. Затим се картице ставе у машину која за секунду или две изврши збрајање и целокупан статистички обрачун што би требало иначе радити једну или више година.

Један од људи који „говоре" машинама, а њих има и у нашој земљи, рекао је:

— То што радимо ослобађа људе дугог и мучног посла. Електроника се стално усавршава и ми све лакше обављамо и најкомпликованије дужности. За мене не постоји занимљивија професија на свету од наше.

СУПЕРШОК

Алфред Хичкок, познати режисер и ненадмашни мајстор језивог и криминалног филма, завршио је нови, нарочито напети криминални филм. Сада се радило о томе да се новоме филму створи потребна реклама, па је производјачка фирма приредила велику конференцију за штампу на коју су позвани многи познати новинари и истакнути људи у америчкој филмској штампи. Појавили су се и главни глумци и режисер. Али, новинари су се узалуд трудили да сазнају нешто више о садржини новог филма. Шеф штампе фирме и режисер наговестили су само оно што је преко потребно. На директно постављена питања одговарали су само општим фразама. Удешено је да се пише баш толико да се пробуди интересовање публике и изазове радозналост.

Коначно је један од присутних филмских новинара упитао познатог режисера:

— Да ли је овај филм још напетији од ваших последњих дела, господине Хичкок, кад око њега влада оваква тајанственост?

Мајстор језивог филма насмешио се и одговорио, али у друкчијој форми, него што се очекивало:

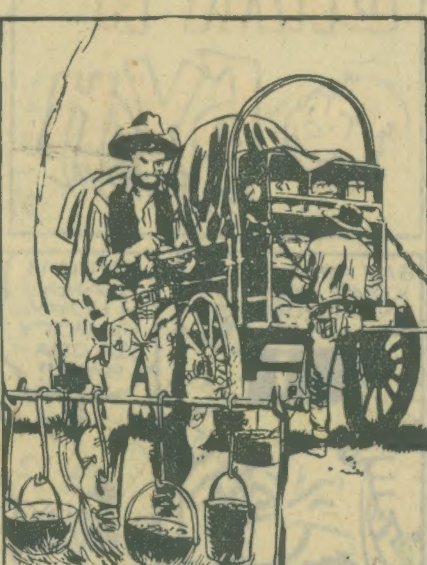
— Уверавам вас да ће утисак филма на живце гледалаца бити јединствен. Шок који ће овај филм изазвати може бити превазиђен само решењем о плаћању пореза!

5. Драгоцена помоћ каубојима су коњи веома издржљиви за дуго јахање и специјално обучени да им буду „десна рука": помажу каубојима при хватању гелади. У тренутку кад каубој набаци ласо на теле, они га држе затегнут — јер је други његов крај привезан за седло. Ово помаже каубоју да приђе телету и да га спута. Каубоји се иначе сами старају о својим коњима: прво њих хране и поје.

6. Каубоји носе специјална одела да би лакше обављали посао Шешири са великим ободом штите их од убитачно жарког сунца; а панталоне појачане кожом сасвим добро умањују трење о седло за време дугих јахања. Чизме са штиклама држе ноге чвршће у узенгијама. Ако данас каубој још носи и револвер он му служи само кад затреба да се заштити од дивљих звери.

7. Каубоји углавном живе на преријама где им и стока пасе. Тамо подижу своје логоре и померају их према потреби — чим стока крене да тражи свежију храну на неком даљем пашњаку. Заједно са свим багажом носе и намирнице у колима, читаве покретне кухиње у којима се спрема свежа храна. Када падне мрак они спавају под ведрим небом, стављајући под главу само тврдо седло.

12. Још и раније су каубоји имали обичај да после завршеног посла приређују забаве ради разоноде: такмичења у јахању, бацању ласа и везивању стоке. Тако је постао родео, данас веома развијен спорт у САД. У програм родеа су укључени свакодневни послови каубоја али и неке специјалне тачке. Каубоји су данас познати и по својим носталгичним песмама.

13. Иако се гајење стоке ни до данас није много изменило, одгајивачи се користе свим савременим тековинама. Употребљавају у разне сврхе ципове и камионе а лаким авионима надгледају и контролишу кретање стоке на испаши. Поред тога из авиона се може лакше пронаћи свежи пашњак, а преко радија се одржава веза између ранчева у удаљених пашњака.

14. Напредак технике није умањио улогу каубоја која је остала и данас веома значајна. Каубоји на својим коњима остају и сада главни фактор у сточарству Америке. Иако је личност каубоја — преко романа, филмова, радија, телевизије и других средстава за забаву — приказана много лепше него што је, ипак остаје чињеница да је он витална личност која се бави тешким пословима.

ПАУКОВ СИН

Паук је имао малог сина, по имену Куами, који му је задавао много бриga. Кад год му је заповедао да нешто уради он је одбио. Кад га је послао негде послом, он је отишао али на другу страну — да се игра или ленствује. Ако би га позвао да му помогне, Куами се не би ни помакао с места.

Једног дана отац га је повео на пољану. Чим стигоше син леже поред пута да се одмори и загледа се у плаветнило неба. Кад је отац пожелео да једе заповеди сину:

— Донеси вечеру!

— Ако ти треба, донеси сам — рече Куами и остаде да лежи.

Отац-паук изгуби стрпљење.

— Ја сам твој отац— узвикну — васпитао сам те да будеш паметан и лукав да би више знао од осталих животиња. А ти? Ти си против мене и понашаш се неотесано. За казну ћу из твоје главе извадити све што сам у њу унео.

Он донесе једну велику калебасу (посуду од тикве) и рече:

— Ево, у ову калебасу сам сада пренео цело твоје знање. Ако је оставим овде ти ћеш украсти оно што је унутра, а пошто морам да идем на посао, обесићу је високо горе на дрво.

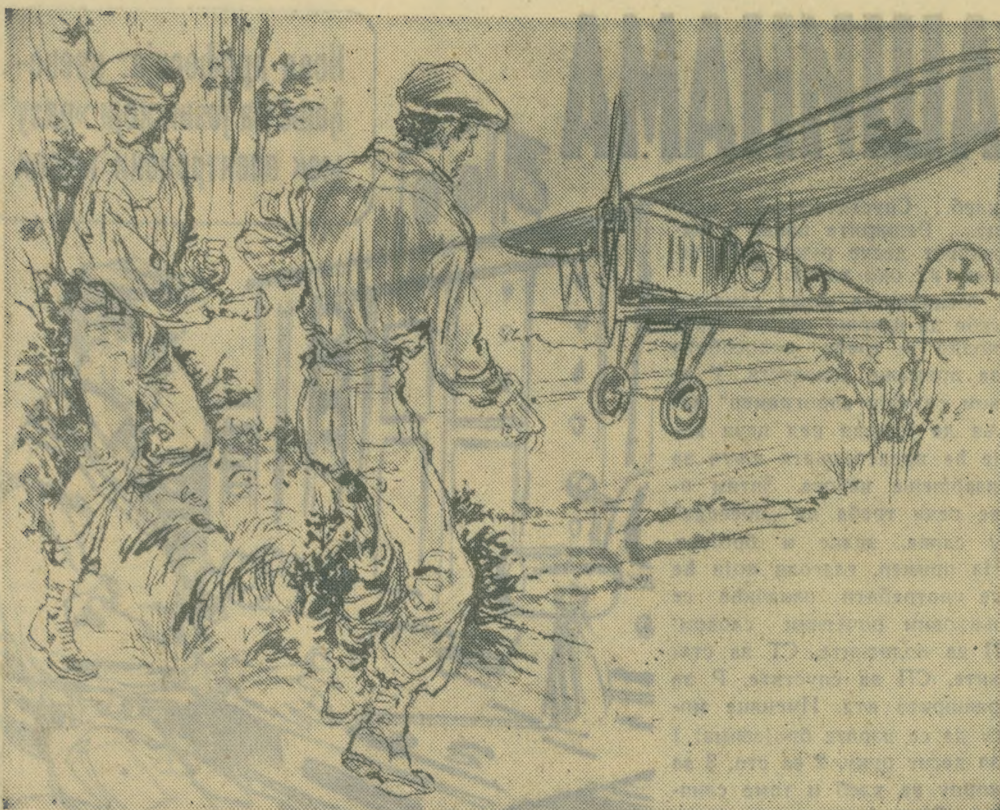
Завеза зато калебасу за свој појас и покуша да се попне на дрво, али како је суд обесио испод груди, сметао му је да се пење.

— Ох, оче! Ако калебасу не обесиш на леђа, нећеш се

никад попети на дрво. Ти кажеш да си ми узео све знање, а видиш и ја умем да ти делим савете! Знај да се знање и памет не може никад никоме одузети!

ПОСЛЕДЊИ ЛЕТ

Драматично бекство из заробљеништва на старом авиону дрвене конструкције

Шкрипање поткованих цокула по шљунку испред зграде музеја и гласови групе заробљеника мешали су се са реским командама двојице немачких стражара који су их одводили са рада ка селу и баракама. Кроз мале сутеренске прозоре зграде улазили су последњи зраци дана који се гасио.

Ускоро је на платоу где се налазио музеј немачких ратних трофеја завладала потпуна тишина. До следећег дана када су радови на уређењу парка и старе зграде настављани, место је остајало сасвим пусто ...

Али, у подземној просторији где је био смештен магацин нешто се померило. Један од старих шлемова набацаних на гомилу у најмрачнијем углу, откотрљао се и звекнувши пао на каменом поплочани под.

— Изгледа да је довде успело, Јан — прошапута неко.

Иза великих сандука почела је да се извлачи људска прилика у униформи која није била немачка. Наредник Хенри Метјус из Трећег пука шкотских стрелаца убрзо се нашао поред Јана Савинског, редова из Седмог самосталног батаљона командоса, који се извлачио иза гомиле старих шлемова.

Први део једног од најсмелијих планова бекства из немачког заробљеништва у току другог светског рата, са успехом је био обављен: остали су потпуно сами у згради музеја на неких десет километара од градића Офенбур и логора где су са групом других заробљеника доведени да би уредили ово складиште немачких ратних трофеја из минулих ратова.

Идеја о сређивању оружја и опреме родила се у глави седамдесетогодишњег пуковника фон Герлаха који је некако успео да чак и у ово ратно време убеди нацистичке руководиоце да би један такав музеј био од велике користи новим немачким генерацијама.

Додељена му је група од стотинак ратних заробљеника да преуреди ову пространу кућу на пропланку — у велелепни музеј.

Бараке за заробљенике налазиле су се доле крај једног засеока одакле су сваког дана довођени на рад.

Међу њима су били Хенри и Јан који су се свакако због сличних природа а још више жеље да побегну већ од првог тренутка зближили. Њихову одлуку појачавала је чињеница што је место на коме су радили било свега неких стотину километара удаљено од швајцарске границе.

После многих комбинација од којих се свака показивала неизводљивом они су већ пали у очајање. Било је јасно да би бекство сувим и покушај да пређу границу пешице био осуђен на сигурну пропаст. Становништво у околини било је непријатељски расположено према савезницима после учесталих бомбардовања а Немци су до максимума појачали стражу дуж границе.

Када је већ изгледало да нема више наде, Хенри и Јан су додељени радној групи за обрађивање земљишта где је, на бетонском постољу, требало поставити један стари немачки авион „Фокер“ који је наводно припадао Рихтхофеновој чувеној ловачкој ескадрили из првог светског рата. Машина је за све појмове оних који су навикли на аеродинамичне линије модерних борбених авиона изгледала смешна. Дрвена конструкција превучена изабаним платном, жице које су спајале крила, отворена седишта и мала елиса испред готово четвртастог мотора, све је личило на неку старомодну увеличану играчку која ни сама не уме да се снађе у својој улози. На крилима и репу биле су још исцртане старе немачке ознаке из времена цара Виљема.

Док су радознало разгледали стари авион Јану је одједном пала на ум идеја. Једва је сачекао да остане насамо са својим пријатељем и да му, гласом испрекиданим од узбуђења, каже:

— Слушај, уз много среће та шерпа може да нам послужи као пасош за слободу. Док сам га разгледао испитао сам добро и мотор. Иако је на многим местима зарђао и можда има какав квар унутра, ипак је цео. Када бисмо некако успели да га поправимо то чудо би могло да нас пребаци преко.

Замисао је била луда али и останак у логору је био још гори. Хенрија није било тешко наговорити. Обојица су у приватном животу били одлични механичари а Хенри се пре рата бавио и спортским једриличарством.

Настале су грозначаве припреме. Јан је сваког дана крадомице скидао по неки од важних делова мотора и скривао га до поласка у логор где га је уз помоћ још неколико механичара-заробљеника детаљно прегледао и сутра враћао на своје место. Утврдили су да је мотор био сасвим добро, типично немачки, сачуван.

Док је Јан обављао тај део посла Хенри је уз помоћ још неколико другова успео да предложи нов план улепшавања врта у близини авиона тако да Немци нису нимало сумњали и чак су му дозвољавали већ слободу кретања.

После десет дана Јан је обавестио свог пријатеља да је мотор оспособљен за рад. Али како ће то изгледати нико није хтео да мисли јер никакве могућности за неку пробу нису постојале.

Бензин су им добавили заробљеници који су радили у немачкој гаражи. У својим чутурама они су у току десет дана, по цену невероватне жеђи, пренели неколико десетина литара и усули у резервоар авиона у коме га Немци никад не би тражили чак иако би посумњали да га неко краде. Један каплар је успео још да из немачког камиона украде и читаву канту са 20 литара.

Све је било спремно.

Одређене вечери Јан и Хенри су се сакрили у складишту музеја. Знали су да кад сви заробљеници оду у логор на градилишту остају само два стражара која су прилично волела флашу тако да зграду и велики терен око ње у ствари нису ни чували.

Приликом вечерње прозивке у логору другови ће Јаново и Хенријево место попунити, неко ће се два пута јавити.

Време је лагано одмицало. Чули су се још само кораци стражара а затим је све умукло. Познајући одлично распоред у згради Хенри и Јан су се неприметно извукли напоље. Кроз сенке малог шумарка трчећи су стигли до пропланка где је на месечини стајао авион.

Бауљајући су прешли чистину и заклоњени крхким трупом старог авиона од погледа стражара увукли се на седиште. Стегли су још једанпут један другом руку а онда је Хенри дохватио команде.

Хенри је дохватио ручицу за гас и већ је хтео да повуче кад му кроз главу сину мисао — да тако никад неће покренути ову стару машину чак иако мотор проради. Било је потребно да неко заошија пропелер за почетно убрзање. Јану није требало дуго објашњавати.

Искочио је из седишта, отрчао испред апарата и потпуно осветљен месечевим зрацима који је управо навиривао из облака, дохватио стари пропелер дрхтећи од страха да овај не оде у парампарчад кад почне да га окреће. Хенри је дао гас. Мотор је закашљао, па стао. Јан је још једном повукао елису: цела стара справа се затресла и онда је загрмела цела пољана.

Јан је потрчао натраг и рукама се узверао на седиште. Шта су у том тренутку чувари у кућици неколико стотина метара даље мислили, нико никад неће сазнати. Хенри је морао да задржи мотор што дуже да би се угрејао. Секунди су у овој буци изгледали вечност.

Погледи обојице били су управљени у осветљене прозоре стражарнице. Отворила су се врата на њој и изишла једна силуета. Неко је нешто викао. Није се могло више чекати. Хенри је пустио кочнице и дао гас до краја. Авион се затресао као да ће се распасти а онда је полетео низ бетон, одскочио и нашао се на трави. Ишао је све брже. Хенри је повукао кочницу ка себи и одједном осетио, и сам не верујући, да су се одлепили од земље.

За њима се чуо прасак пушке, затим још један. Долина и шумарци окупани месечином нашли су се одједном испод њих. Авион је летео — ухватио је правац према планинама Швајцарске.

Немачки стражари су покушали телефоном да обавесте претпостављене о догађају, а Хенри и Јан су већ за собом оставили многе километре. Стари „дрвени ратник“ се држао одлично.

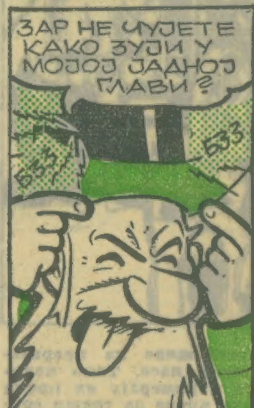
И сами Немци су јасно открили тренутак кад је неки чудан објекат уз заглушујућу буку прелетео преко њиховог положаја не дајући никакве знаке распознавања. Један усамљени противавионски топ отворио је на њега ватру.

А пред њима су била не више замрачена немачка села већ осветљени засеоци слободне Швајцарске и у даљини се јарко блистао неки градић. Хенри је одабрао у ниском лету један пропланак и не размишљајући много полетео наниже.

Авион је додирнуо тло, одскочио, ударио о неко бусење и уз страховиту лупњаву се претурио на нос. Ошамућени и преплашени али слободни, Јан и Хенри су се извукли из олупине која је лагано почела да гори, захваљујући овом старом непријатељском ратнику што им је тако добро послужио.

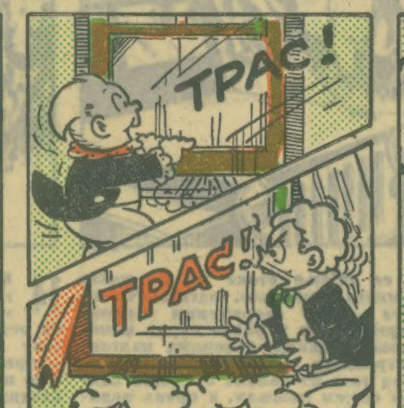

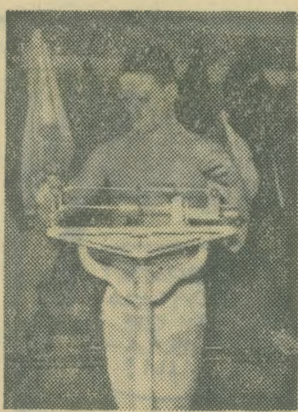

ХАЛИМИ: 30 година 35 борби 32 победе

Тежина је непријатељ број један свих боксера. Кас и други шампиони и Халими стално контролише своју тежину.

Рођен је у Константину 1932. године. Халими је од 1957. до 1959. године био шампион света у перо категорији. Те године добија противника у Беђери. Али, убрзо се Беђера повлачи и тако Халими, пошто је 1960. године тукао Понсија на поене, постаје опет првак.

На рингу у Вимблдону Халими се састао са брзим и одличним боксером Гилруом. До последњих тренутака се рачунало с победом Енглеза. Ипак, Халими га је победио на поене.

И после ове победе Халими сматра да му још не припада апсолутна титула првака све док се не састане са Жевреом у Лос Анђелосу. Борба је имала да се одржи у јануару али је одложена.

ФАРАОНОВО ПРОКЛЕТСТВО — ИЛИ УРАН

Група истраживача: физичара, археолога и лекара — вршила је 1922. године ископавање у Египту под надзором лорда Карнарвона и професора Хауарда Картера, са намером да открију подземну гробницу у којој су почивали остаци чувеног фараона из 18. династије Тутанкамона. Овај владар управљао је Египтом од 1350. до 1342. године пре наше ере, а његово име Тут-Анк-Амон значило је „жива слика Аманова".

Кад су научници већ били близу циља, наишли су на залемљена врата краљевске гробнице а са стране, у камену, биле су уклесане речи проклетства упућене свакоме ко се усуди да оскрнави ово место: „Крила смрти неумољиво ће дотаћи свакога, па и његово потомство, ко насилно продре у фараонову гробницу.

Научници су се, природно, насмејали кад су протумачили речи и без оклевања и страха продрли и у последњу одају сматрајући да у оно време једна таква гробница није ни могла бити без оваквог упозорења крадљивцима блага. Међутим, радови су непосредно после тога прекинути. Лорд Карнарвон се разболео од болести коју лекари нису могли да установе. Из дана у дан било му је све теже и десетог дана је умро.

Управу над даљим радовима преузео је професор Картер, али је ускоро и њему позлило. Трећи члан научне групе, Ричард Бетел, такође се разболео и неколико месеци касније постао трећа жртва.

Листи умрлих треба додати име америчког богаташа Џорџа Џеј-Гулда, пријатеља лорда Карнарвона, који се разболео за време обиласка Долине краљева у Египту, затим богатог Енглеза Џоела Вулда који је такође радио на ископавању и испитивању фараонове гробнице. И отац Ричарда Бетела који је примио од сина масу предмета пронађених у Тутанкамоновој гробници и често их држао у рукама распоређујући их по полицама породичне колекције, умро је годину дана доцније. Па и енглески радиолог Арчибалд Даглас добио је непознату болест и умро приликом испитивања мумифицираних лешева нађених у истој гробници.

Овим случајевима придружују се други који су у оно време пружали снажан подстицај празноверними. Ево шта се догодило Ралфу Баркеру, енглеском официру, који је у другом светском рату био у Африци. Једног дана 1942. године, пролазећи улицама Каира застао је пред излогом једне радње где је угледао неки предмет налик на окамењени прст. Трговац му је рекао да је то заиста прст са три чланка једне мумије, извађен из гробнице једног од многобројних египатских фараона, Тутмеса III. Официр је купио реликвију и исте године, у септембру, погинуо код Тобрука. Његове ствари су послате његовој удовици која се, кад је угледала мумифицирани прст, срушила од капи.

Погибија код Тобрука свакако нема никакве везе са купљеним предметом, а жена је по својој прилици умрла од узбуђења, мислећи да су јој послали део мужевљевог тела. Овај и слични случајеви ипак су потпиривали гласове да свако ко се дотакне предмета из неке од фараонових гробница мора убрзо да умре.

Као све тајне, једног дана ће и ова бити потпуно објашњена. За сада се може рећи да су научници на путу да је расветле. Професор Луј Булгарини сматра да су египатски научници знали за уран и његово убитачно радиоактивно зрачење. Да би заштитили гробове фараона употребили су овај елемент.

— Ја сматрам — пише на једном месту професор Булгарини — да су лорд Карнарвон, научник Картер и други били запали у „атомску клопку". Раствором уранове соли били су вероватно попрскани предмети и зато је све, па и земља, било кужно.

У последње време поново се испитују узроци смрти многих људи настрадалих непосредно после уласка у гробнице египатских фараона. Тако ће вероватно ускоро нестати и ова мистерија.

Јесте ли већ чули да...

... Марија Стјуарт имала је неколико часовника који су као спољашну кутију имали мале сребрне моделе људских лобања.

... први ручни часовници појавили су се тек почетком 20. века.

... мајмунско хлебно дрво, афричка биљка веома дебелог стабла, може да живи 4 до 5 хиљада година. Плодови ове биљке по облику су слични краставцу, а њихов сочни и брашњави део једу мајмуни.

... орлови и сове преносе свој плен у канџа-

ма, а вране, чапље, галебови и птице-певачице у кљуну.

... у рекама Аустралије живи риба „цератодус форстери" која може да нарасте и до два метра. Ова риба спада у дводихалице: у доба суше зарије се у муљ где јој поред шкрга раде и плућа.

... вештина прављења сира била је код нас позната још у 11. и 12. веку. Сир је остав-

љен да сазрева у мешинама. У средњем веку Србија је била познат извозник сира за Дубровник.

... највиши планински врх Антарктика висок је 6.100 метара и припада планинском ланцу Сиднеј. Открила га је четврта америчка антарктичка експедиција адмирала Берда 1946—1947. године.

...најбоље сликарске четкице праве се од бркова пацова.

... у средњем веку бачвари су уживали знатан углед готово у свим земљама. За разлику од осталих занатлија они су, на пример, у нарочито хитним случајевима имали права да раде недељом и празницима, што је осталим занатлијама било најстроже забрањено.

... у старим шведским хроникама забележено је, око 1500. године, „да су гусари с Грутланда градили неке бродове од коже који су пловили испод површине мора". То би, ако су подаци тачни, биле прве подморнице у историји.

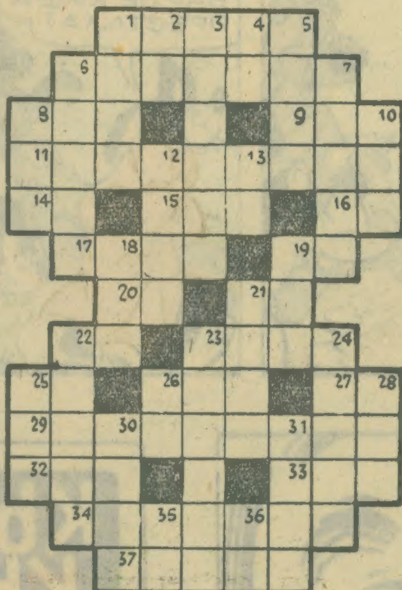
...мада пингвина сматрају необично памет-

ном животињом, у биолошком смислу он је најпримитивнија птица.

... у угљенокопима на Шпицбергу нађена су угљенисана стабла палминог, ловоровог и другог тропског дрвећа.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) смучарска дисциплина; 6) француски књижевник („Лисјен Левен"); 8) свеза; 9) билијарски штап; 11) збирка; 14) хемијски знак за сребро; 15) вео; 16) упитна заменица; 17) један хемијски елемент; 19) лична заменица; 20) спев; 21) наг; 22) иницијали хрватског књижевника („Царева краљевина"); 23) начин одевања; 25) име глумца Монтана; 26) доживљај за време спавања; 27) скраћеница мере за дужину; 29) планина у Босни; 32) место у Шведској; 33) присвојна заменица; 34) хеленски историчар и географ; 37) украс.

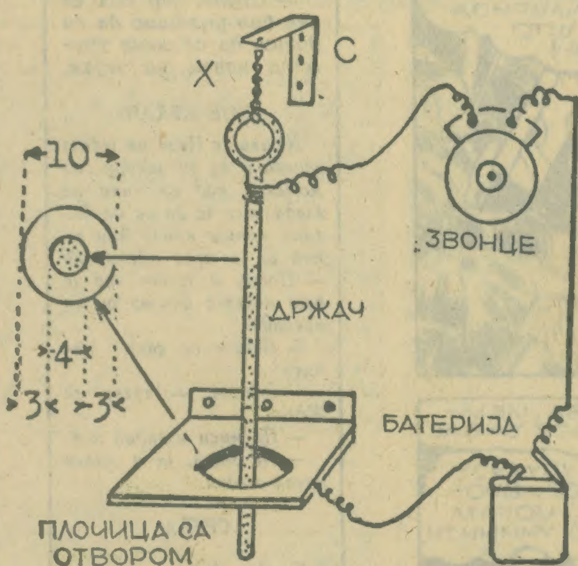
Усправно: 1) начин писања; 2) слово латинице; 3) једини примерак; 4) скраћеница за спортско друштво; 5) француски филмски комичар (Жак); 6) удруженост; 7) врста пса; 8) лука у Израелу; 10) попуст; 12) старогрчки баснописац; 13) хемијски знак за хром; 18) један глодар; 10) халогени елемент; 21) сигнални инструмент; 22) део кованог новца; 23) један хемијски елемент; 24) град у САД; 25) предлог; 26) повратна заменица; 28) месец у години; 30) годишње доба; 31) амбалажа; 35) заводи крај Ниша; 36) хемијски знак за баријум.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) шакал; 6) октобар; 8) Ано; 9) кап; 11) Литванија; 14) Ик; 15) Еве; 16) нт; 17) Сена; 19) ра; 20) на; 21; си; 22) со; 23) Ремс; 25) И(ван) П(авлов); 26) лев; 27) рт; 29) предграђе; 32) сан: 33) вал; 34) Техеран; 37) јесен.

Усправно: 1) Шкот; 2) ат; 3) кошава; 4) аб; 5) лаки; 6) оникс; 7) Раіна; 8) али; 10) пат; 12) вена; 13) не; 18) ено; 19) Рим; 21) Севр; 22) спрат; 23) регрес; 24) Срђан; 25) Ипс; 26) лд; 28) Тел; 30) Енеј; 31) аван; 35) хе; 36) ре.

НАПРАВИ САМ

Алармни уређај

Ако неко хоће да уђе у ваш стан и без звоњења на звонце, ви можете да будете обавештени ако поставите на својим вратима алармни уређај.

Вероватно мислите да је то неки компликовани апарат. Међутим, ми ћемо вам показати како ћете га сами направити и то без великих тешкоћа. У ствари то је једноставан систем који вас обавештава кад се улазна врата отворе, а састоји се од једне обичне батерије и звонцета. Да бисте боље разумели дајемо вам и цртеж:

Главни део је један подупирач (С), није важно од чега је направљен, који држи помоћу ланца X метални држач, чији пречник и дужина такође нису важни. Важно је да њен доњи део пролази кроз отвор начињен у средини једне плочице која је као и држач (С) причвршћена за улазна врата. Остало је само кружење електричне струје, без икаквих компликација: на слици се може видети да струја која излази из батерије у дугим таласима стиже до звонцета, излази са друге његове стране и стиже до држача, и кад овај додирне алку враћа се преко ње у батерију у кратким таласима. Под оваквим условима круг је затворен и звонце звони. Разуме се да држач не треба увек да додирује плочицу већ само ако се помере или затресу улазна врата. Све се састоји у томе да држач и плочица дођу у додир ма и при најмањем потресу улазних врата.

Да би се додир држача и плочице извео и обезбедила потпуна заштита на вратима, отвор плочице треба да буде мањи. Цртеж на левој страни показује да је пречник држача 4 милиметра а отвор плочице 10 милиметара, што значи да је са сваке стране од држача до плочице остало по 3 милиметра. И најмањи удар у врата може да учини да се држач покрене за три милиметра, да удари плочицу и изазове звоњење. Плочица је од метала, најбоље од бакра, као и део држача који је додирује. Плочица и држач (С) су, као што смо поменули, учвршћени за врата која треба да се добро затварају, јер у супротном и ветар може лупајући њима да изазове контакт.

БУДИТЕ ДОБАР ЦВЕЋАР

Немојте за све цвеће употребљавати своју прскалицу за поливање, нарочито не за цвеће у саксијама. За биље које има корен луковицу: као лала и зумбул треба полако сипати воду у земљу и ставити саксију у тацну са водом. А цвеће са обичним кореном ставите, целу саксију, у суд пун воде. Попрскајте лишће и цветове и оставите целу саксију у води да се добро натопи пре но што је пренесете на одређено место. Затим, као што и себе умивате умијте и уредите и цвеће: малим сунђером натопљеним свежом водом обришите сваки лист и цвет, али будите пажљиви јер су веома крхки.

ДОБРЕ КОРИЦЕ

Да би ваше књиге и свеске биле увек уредне потребно је да их премажете танким слојем провидног лака. Пре употребе помешајте лак са алкохолом да бисте га разблажили.

Заштитите свеће

Ви знате да се свеће у топле дане искриве а пошто свака кућа треба да их има као резерву ако нестане електрике, морате их и сачувати. Треба их зато умочити целом дужином, у дубоком суду, у раствор гумираног лака и алкохола.

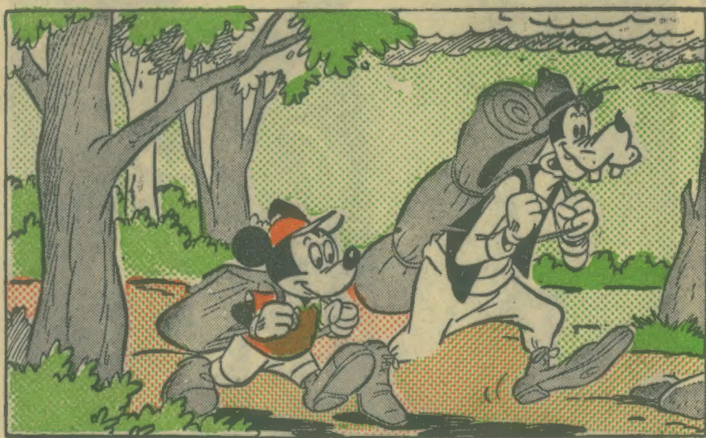
Одстраните креч из судова

Од воде се у металном па и емајлираном ибрику и другим судовима нахвата од воде слој креча. Овога ћете се лако ослободити ако у такве судове успете неколико пуних кашика проврелог сирћета. Треба само још добро промућкати суд и затим испрати чистом водом.

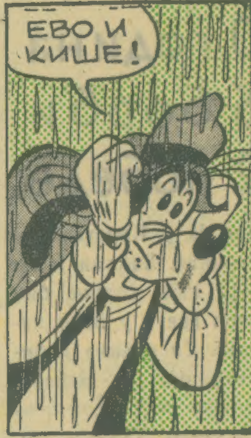
Покупите остатке срче

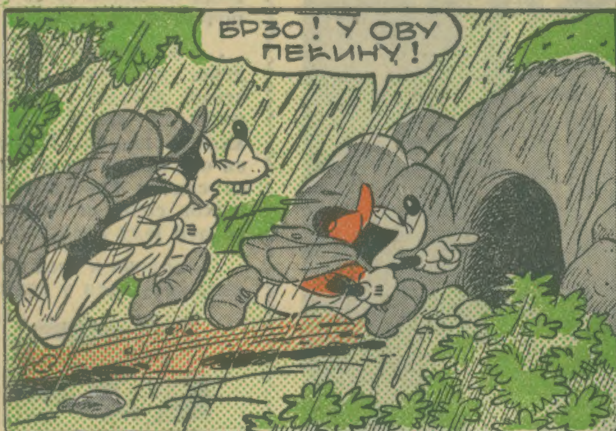
Имате сигурно увек незгоде кад треба да покупите стакло од разбијене чаше, јер се ситни комади готово и не виде. Међутим то је сасвим лако: покупите прво велике делове а затим парчетом вате натопљеном водом тапкајте по површини пода. Комадићи ће се њоме ухватити сасвим брзо и лако..

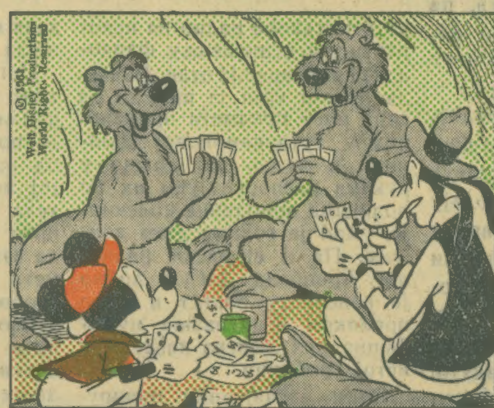

Ква-Ква!

уређује Паја Патак

НИШТА ОД ТОГА

— Остав сам без пре бијене паре! — жали се једном Шиља Пери Ждери. — Просто ни сам не бих знао коме да се обратим за који динар.

— Срећа! — узвикнуо је Пера Ждера.

— Зашто срећа?

— Срећа, јер сам се већ био уплашио да си дошао да од мене тражиш новац на зајам.

НИЈЕ ЖЕДАН

Нашао се Пера на једној вечери и да би искористио моменат кад га нико не гледа хтео је да се на брзину напије вина. Али ипак га је неко посматрао — Попај, и таман кад је овај натегао флашу он га прекиде:

— Нећеш се тако напити.

— Зашто? — тргао се Ждера.

— Па ниси извадио чеп.

— Не мари, ја и иначе нисам жедан.

СРЕЋА

Возећи бицикл улицом Шиља је оборио једног пролазника. Брзо се зауставио, сишао са бицикла и помогао пешаку да се подигне.

— Ви имате нечувену срећу — рекао је он весело — оборио сам вас баш кад сам на одсуству, иначе тешко вама — јер ја сам кондуктер на аутобусу.

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" штампарско издавачко предузеће, Београд, Македонска 31. Жиро рачун бр. 101-20-1-82. Поштански фах 124. Претплата за нашу земљу: годишња 900, полугодишња 450; за иностранство: годишња 1.200, полугод. 600 дин. Рукописи се не враћају.